



กรมพัฒนาที่ดิน  
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์  
2564

แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสม  
ตามฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเชิงรุก

**AGRI-  
MAP**

NAKHON NAYOK  
จังหวัดนครนายก

## คำนำ

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาได้มีการพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในด้านการเกษตรที่มีพลวัตค่อนข้างสูง และมีผลกระทบต่อ ประชากรจำนวนมาก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ตระหนักถึงการนำระบบข้อมูลข่าวสารที่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตรได้มีการเข้าถึงที่สะดวกโดยเฉพาะเกษตรกร จึงได้มอบหมายให้กรมพัฒนาที่ดิน เป็นหน่วยงานหลักจัดทำ “แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมตามฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเชิงรุก (Agri-Map)” ของแต่ละจังหวัดขึ้น

Agri-Map คือ แผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก โดยบูรณาการข้อมูลพื้นฐาน ด้านการเกษตรจากทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำหรับใช้เป็นเครื่องมือบริหารจัดการ การเกษตรไทยอย่างมีประสิทธิภาพครอบคลุมทุกพื้นที่ มีการปรับข้อมูลให้ทันสมัย และพัฒนา เพิ่มความสะดวกการใช้งานให้เกิดการเข้าถึงข้อมูลโดยง่าย พร้อมกับสามารถติดตามข้อมูลความเปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องและรอบด้าน ครอบคลุมการนำไปใช้ ประโยชน์ทุกด้าน ที่สำคัญเป็นการนำ เทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้กับข้อมูลด้านการเกษตร ซึ่งสามารถตอบโจทย์การช่วยเหลือและแก้ปัญหา ให้กับเกษตรกรในรายพื้นที่ ได้เป็นอย่างดี ใช้งานบนคอมพิวเตอร์หรือแท็บเล็ต ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตผ่าน หน้าเว็บไซต์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ [www.moac.go.th/a4policy-alltype-391191791794](http://www.moac.go.th/a4policy-alltype-391191791794) หรือ <https://agri-map-online.moac.go.th/> ซึ่งจะมีเอกสารคู่มือการใช้ให้ศึกษาและสามารถดาวน์โหลดได้

แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมของแต่ละจังหวัดสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูล สนับสนุนนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น โครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ โครงการเกษตรอินทรีย์ โครงการบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ (Zoning by Agri-Map) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ โครงการ Smart Farmer เป็นต้น และยังเป็นข้อมูลกลางในการปฏิบัติงานร่วมกันของหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต่อไป



รูปเล่มเอกสารแนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสม จังหวัดนครนายก  
<http://www.ddd.go.th/Agri-Map/Data/C/nyk.pdf>



## สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
สารบัญ	ก
สารบัญตาราง	ข
สารบัญภาพ	ค
แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมของจังหวัด “นครนายก”	
1. ข้อมูลทั่วไป	1
2. การวิเคราะห์พืชเศรษฐกิจหลัก	5
2.1 ข้าว	6
2.2 ปาล์มน้ำมัน	10
2.3 มันสำปะหลัง	12
2.4 มะพร้าว	15
3. พืชเศรษฐกิจอนาคตไกลของจังหวัด	18
4. แนวทางการส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจ	20
เอกสารอ้างอิง	23
ภาคผนวก	25

## สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดนครนายก	4
ตารางที่ 2	พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่มีพื้นที่ปลูกมาก 4 ลำดับแรกของ จังหวัดนครนายก	6
ตารางที่ 3	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของข้าวรายอำเภอ จังหวัดนครนายก	8
ตารางที่ 4	พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตข้าว	9
ตารางที่ 5	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของปาล์มน้ำมัน รายอำเภอ จังหวัดนครนายก	11
ตารางที่ 6	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของมันสำปะหลัง รายอำเภอ จังหวัดนครนายก	13
ตารางที่ 7	พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตมันสำปะหลัง	14
ตารางที่ 8	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของมะพร้าวรายอำเภอ จังหวัดนครนายก	16
ตารางที่ 9	พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตมะพร้าว	17
ตารางผนวกที่ 1	ข้อมูลตำบลจำแนกรายอำเภอ จังหวัดนครนายก	27
ตารางผนวกที่ 2	พื้นที่ชลประทานจังหวัดนครนายกจำแนกรายอำเภอ ตำบล	34
ตารางผนวกที่ 3	ระดับน้ำเก็บกักของอ่างเก็บน้ำในจังหวัดนครนายก	36
ตารางผนวกที่ 4	พื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินจำแนกรายอำเภอ ตำบล	37
ตารางผนวกที่ 5	กิจกรรมการเกษตรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จังหวัดนครนายก	38
ตารางผนวกที่ 6	ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร จังหวัดนครนายก	39
ตารางผนวกที่ 7	โรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรในพื้นที่จังหวัดนครนายก	40

## สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินรังสิต	29
ภาพที่ 2	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินองครักษ์	30
ภาพที่ 3	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินวังน้ำเขียว	31
ภาพที่ 4	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินกบินทร์บุรี	32
ภาพที่ 5	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินไพศาลี	33
ภาพที่ 6	ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจข้าว จังหวัดนครนายก	41
ภาพที่ 7	พื้นที่ปลูกข้าวบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดนครนายก	42
ภาพที่ 8	ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมัน จังหวัดนครนายก	43
ภาพที่ 9	พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดนครนายก	44
ภาพที่ 10	ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจมันสำปะหลัง จังหวัดนครนายก	45
ภาพที่ 11	พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดนครนายก	46
ภาพที่ 12	ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจมะพร้าว จังหวัดนครนายก	47
ภาพที่ 13	พื้นที่ปลูกมะพร้าวบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดนครนายก	48



## 1. ข้อมูลทั่วไป

จังหวัดนครนายกมีพื้นที่ 2,122 ตารางกิโลเมตร หรือ 1,326,250 ไร่ ตั้งอยู่ในภาคกลางของประเทศไทย ประกอบด้วย 4 อำเภอ 41 ตำบล (ตารางผนวกที่ 1) มีจำนวนประชากร 260,081 คน (กรมการปกครอง, 2563)

### 1.1 อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อ จังหวัดสระบุรี และจังหวัดนครราชสีมา
ทิศใต้	ติดต่อ จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดปราจีนบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อ จังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดปราจีนบุรี
ทิศตะวันตก	ติดต่อ จังหวัดปทุมธานี

### 1.2 ภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศของจังหวัดนครนายกโดยทั่วไปเป็นที่ราบทางตอนเหนือและตะวันออก มีพื้นที่เป็นภูเขาสูงชัน ในเขตอำเภอบ้านนา อำเภอเมืองนครนายก และอำเภอปากพลี ส่วนหนึ่งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ซึ่งเป็นเขตรอยต่อ 3 จังหวัด ได้แก่ สระบุรี นครราชสีมา และปราจีนบุรี มีเทือกเขาติดต่อกับเทือกเขาตองพญาเย็น ยอดเขาสูงที่สุดคือ ยอดเขาเขียว สูงจากระดับทะเลปานกลาง 1,351 เมตร ตอนกลางและตอนใต้เป็นที่ราบซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของที่ราบสามเหลี่ยมลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา

### 1.3 ภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศของจังหวัดนครนายก ได้รับอิทธิพลของมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ทำให้อากาศหนาวเย็นและแห้งแล้ง และมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ช่วงเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ทำให้อากาศชุ่มชื้นและมีฝนตก มีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดทั้งปี 28.3 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 33.9 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ยคือ 23.8 องศาเซลเซียส

### 1.4 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินของจังหวัดนครนายก แบ่งตามภูมิสัณฐาน ลักษณะทางธรณีวิทยา และวัตถุต้นกำเนิดดิน ได้ดังนี้

1) **พื้นที่ที่น้ำทะเลเคยท่วมถึง (Former Tidal Flats)** เป็นพื้นที่ที่น้ำทะเลเคยท่วมถึงในอดีต เป็นช่วงต่อระหว่างตะกอนแม่น้ำกับตะกอนน้ำจืด มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ หรือเป็นแอ่งต้ำมีน้ำขังตลอดปี การระบายน้ำเลวมาก มีเนื้อดินเป็นดินทรายแบ่งละเอียดหรือดินเหนียว ที่มีการพัฒนาชั้นดินไม่มากนัก สีเทาอ่อน มีจุดประสีน้ำตาลแก่ สีน้ำตาลปนเหลือง และน้ำตาลปนเขียวมะกอก เช่น ชุดดินรังสิต (Rs) ชุดดินองครักษ์ (OK) เป็นต้น



2) **ที่ราบน้ำท่วมถึง (Flood plain)** ที่ราบริมแม่น้ำหรือลำธาร หน้าฝนหรือหน้าน้ำ มักมีน้ำท่วมเป็นครั้งคราว เป็นสภาพพื้นที่ที่เกิดจากการทับถมของตะกอนน้ำพา และมีตะกอนเพิ่มมากขึ้นหลังน้ำท่วม ภูมิสัณฐานที่พบในจังหวัดนครนายก ได้แก่ สันดินริมน้ำ (Levee) เป็นที่ดอน เกิดจากการทับถมของตะกอนน้ำพาบริเวณริมฝั่งแม่น้ำ เป็นสันนูนขนานไปกับริมฝั่งแม่น้ำ มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ดินลึก เนื้อดินร่วนหยาบ มีสีน้ำตาลและน้ำตาลปนแดง การระบายน้ำดีปานกลางถึงดี อาทิ ชุดดินท่าม่วง (Tm)

3) **ที่ราบตะกอนน้ำพา (Alluvial plain)** เป็นบริเวณที่ได้รับอิทธิพลของแม่น้ำหรือลำน้ำสาขา วัตถุต้นกำเนิดดินเป็นตะกอนน้ำพา (Alluvium) มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบขนาดใหญ่สองฝั่งแม่น้ำ แต่ละฝั่งอาจมีที่ราบแบบขั้นบันไดหรือตะพักได้หลายระดับ แบ่งเป็น

(1) ตะพักลำน้ำระดับต่ำ (Low terrace) เป็นที่ลุ่ม มีสภาพพื้นที่ราบเรียบ ดินลึกมาก เนื้อดินอาจเป็นดินเหนียวละเอียดถึงดินทรายแป้งละเอียด มีสีเทา น้ำตาลปนเทา และน้ำตาล มีจุดประสีต่าง ๆ ดินมีการระบายน้ำค่อนข้างเร็วถึงเร็ว อาทิ ชุดดินหุบกระพง (Hg)

(2) ตะพักลำน้ำระดับกลางและระดับสูง (Middle and High terrace) เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด ดินตื้นถึงชั้นกรวดลูกรังถึงดินลึกมาก เนื้อดินเป็นดินร่วนหยาบ ดินร่วนละเอียดหรือดินร่วนปนชื้นส่วนหยาบมาก มีสีน้ำตาล เหลือง น้ำตาลปนแดง จนถึงแดง ดินมีการระบายน้ำดีปานกลางถึงดี เช่น ชุดดินดอนไร่ (Dr) ชุดดินม่วงค่อม (Mm) เป็นต้น

(3) เนินตะกอนน้ำพารูปพัด (Alluvial fan) เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด เป็นดินลึกมาก เนื้อดินเป็นดินร่วนหยาบถึงดินทรายแป้งละเอียด มีสีน้ำตาล เหลือง จนถึงแดง ดินมีการระบายน้ำดีปานกลางถึงดี อาทิ ชุดดินกำแพงเพชร (Kp)

4) **ที่ลาดเชิงเขา (Piedmont) เขา (Hill) ภูเขา (Mountain)** มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงเนินเขา ที่เกิดจากการที่หินผุพังสลายตัวอยู่กับที่หรือถูกเคลื่อนย้ายโดยแรงโน้มถ่วงของโลกในระยะทางใกล้ ๆ และถูกควบคุมด้วยลักษณะของโครงสร้างทางธรณีวิทยา ส่วนใหญ่พบหินปะปนในหน้าตัดดินและลอยหน้า แบ่งตามลักษณะและชนิดของหินดังนี้

(1) พัฒนาจากหินทราย ดินตื้นถึงชั้นเศษหินหรือหินพื้นถึงดินลึกมาก เนื้อดินเป็นทรายปนดินร่วนถึงดินร่วนปนชื้นส่วนหยาบมาก มีสีแดง สีน้ำตาลและน้ำตาลปนแดง ดินมีการระบายน้ำดีถึงมากเกินไป บางบริเวณพบเศษหินปะปนในหน้าตัดดินหรือบนผิวดิน อาทิ ชุดดินวังน้ำเขียว (Wk)

(2) พัฒนาจากกลุ่มหินตะกอนหรือหินแปรเนื้อละเอียดหรือหินในกุ่ม ส่วนใหญ่เป็นหินดินดานและหินฟิลไลต์ ดินตื้นถึงชั้นเศษหินหรือหินพื้นถึงดินลึกปานกลาง เนื้อดินเป็นดินเหนียวละเอียดถึงดินเหนียวปนชื้นส่วนหยาบมาก มีสีน้ำตาล น้ำตาลปนแดง และน้ำตาลปนเหลือง ดินมีการระบายน้ำดี บางบริเวณพบเศษหินปะปนในหน้าตัดดินหรือบนผิวดิน อาทิ ชุดดินกบินทร์บุรี (Kb)

(3) พัฒนาจากหินไรโอไลต์ ดินต้นถึงชั้นเศษหิน เนื้อดินเป็นดินร่วนปนชื้นส่วนหยาบมาก มีสีน้ำตาล น้ำตาลปนเหลือง และน้ำตาลปนแดง ดินมีการระบายน้ำดี อาทิ ชุดดินไพศาลี (Phi)

5) **พื้นที่เกือบราบ (Peneplain)** เป็นภูมิลักษณะของพื้นผิวดินภายหลังการกร่อน เกิดจากการผุพังด้วยกระบวนการกร่อนทำลายโดยน้ำ ทำให้พื้นที่สูงเดิมซึ่งขรุขระและสูงต่ำแตกต่างกันมาก มีระดับต่ำ จนมีลักษณะคล้ายลูกคลื่นลอนลาดหรือพื้นที่เกือบราบ วัตถุประสงค์กำเนิดดินเกิดจากการผุพังสลายตัวอยู่กับที่หรือเคลื่อนย้ายมาในระยะทางไม่ไกล ดินจึงมีลักษณะเด่นตามวัตถุประสงค์กำเนิดหรือหินที่รองรับอยู่ด้านล่างและระดับการพัฒนาตัวของดิน ภูมิสัณฐานที่พบในจังหวัดนครนายก ได้แก่ พื้นที่ราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ดินลึก เนื้อดินส่วนใหญ่เป็นดินเหนียวปนทราย ดินร่วนเหนียว และดินร่วนเหนียวปนทราย มีสีเทาหรือสีน้ำตาลปนเทา ตอนบนพบจุดประสีน้ำตาลหรือแดง ตอนล่างพบจุดประสีน้ำตาล น้ำตาลปนเหลือง และเหลือง และอาจพบศิลาแลงอ่อนในตอนล่างของหน้าตัดดิน ดินมีการระบายน้ำค่อนข้างเร็วถึงดีปานกลาง อาทิ ชุดดินปักธงชัย (Ptc)

6) **พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน** เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชันมากกว่าร้อยละ 35 ทรัพยากรดินมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละพื้นที่

ซึ่งได้แสดงรายละเอียดของชุดดินที่พบมากของจังหวัดนครนายก ในภาพที่ 1 - 5

### 1.5 สภาพการใช้ที่ดิน

สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดนครนายก จากฐานข้อมูลแผนที่สภาพการใช้ที่ดินของกรมพัฒนาที่ดิน (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดนครนายก

ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	140,568	10.61
พื้นที่เกษตรกรรม	683,279	51.49
พื้นที่นา	494,790	37.31
พืชไร่	1,635	0.11
ไม้ยืนต้น	37,898	2.85
ไม้ผล	34,096	2.55
พืชสวน	11,685	0.88
ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	7,060	0.53
พืชน้ำ	245	0.02
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	95,712	7.23
เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	158	0.01
พื้นที่ป่าไม้	398,057	30.01
พื้นที่น้ำ	38,961	2.96
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	65,385	4.93
รวม	1,326,250	100.00

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน, 2562

### 1.6 พื้นที่ชลประทาน

จังหวัดนครนายกมีเนื้อที่ชลประทาน 491,928 ไร่ (ร้อยละ 37.09 ของพื้นที่จังหวัด) กระจายอยู่ใน 2 อำเภอ มีอ่างเก็บน้ำที่สำคัญ 6 อ่าง มีศักยภาพในการเก็บกักน้ำได้รวม 243.35 ล้านลูกบาศก์เมตร อ่างเก็บน้ำที่สำคัญ คือ อ่างเก็บน้ำขุนด่านปราการชล มีระดับกักเก็บอยู่ที่ 224.00 ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ 92.05 ของน้ำเก็บกักของอ่างเก็บน้ำในจังหวัดนครนายก (ตารางผนวกที่ 2 - 3)

### 1.7 เขตปฏิรูปที่ดิน

เขตปฏิรูปที่ดินในพื้นที่จังหวัดนครนายก มีเนื้อที่ 54,879 ไร่ (ร้อยละ 4.14 ของพื้นที่จังหวัด) โดยอำเภอที่มีพื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินมากที่สุด ได้แก่ อำเภอองครักษ์ อำเภอเมืองนครนายก อำเภอบ้านนา และอำเภอปากพลี ตามลำดับ (ตารางผนวกที่ 4)

### 1.8 การขึ้นทะเบียนเกษตรกร

จากฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรของกรมส่งเสริมการเกษตร จังหวัดนครนายกมีการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ทั้งหมดในปี พ.ศ. 2563 จำนวน 36,073 ราย รวมเนื้อที่ 457,892 ไร่ สำหรับพื้นที่ดำเนินการแต่ละกิจกรรมมีเนื้อที่รวมกันมากกว่า 1,000 ไร่ มีจำนวน 12 กิจกรรม จำนวนเกษตรกร 27,062 ราย รวมเนื้อที่ 442,430 ไร่ และกิจกรรมที่มีพื้นที่ปลูกมาก ได้แก่ ข้าวนาปี ข้าวนาปรัง ปลูกยางพารา ไม้ผลอื่น ๆ มะยงชิด ตามลำดับ (ตารางผนวกที่ 5)

ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร จากฐานข้อมูลกลาง (Farmer One) ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เกษตรกรได้ขึ้นทะเบียนปลูกพืชสมุนไพรในจังหวัดนครนายก เนื้อที่ 637 ไร่ เกษตรกร 105 ราย มีพืชสมุนไพรหลัก 9 ชนิด พืชสมุนไพรที่มีการปลูกมาก ได้แก่ กฤษณา พลู พริกไทย ตามลำดับ (ตารางผนวกที่ 6)

### 1.9 ที่ตั้งโรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตร

จังหวัดนครนายกมีแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่สำคัญจำนวน 15 แห่ง และมีโรงงานทางการเกษตร 34 แห่ง โดยมีโรงสีขนาดใหญ่ 14 แห่ง (ตารางผนวกที่ 7)

## 2. การวิเคราะห์พืชเศรษฐกิจหลัก

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญพิจารณาจากพืชที่มีพื้นที่ปลูกมากและมีมูลค่าการส่งออกหรือแปรรูป โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศพืชเศรษฐกิจ 13 ชนิดพืช ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา ปาล์มน้ำมัน อ้อยโรงงาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สับปะรดโรงงาน ลำไย เงาะทุเรียน มังคุด มะพร้าว และกาแฟ จากพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจดังกล่าว กรมพัฒนาที่ดินได้กำหนดระดับความเหมาะสมของพื้นที่ปลูกรายจังหวัด โดยวิเคราะห์จากสภาพพื้นที่ ลักษณะของดิน ปริมาณน้ำฝน แหล่งน้ำชลประทาน ร่วมกับการจัดการพื้นที่และลักษณะรายพืช โดยแบ่งระดับความเหมาะสมเป็น 4 ระดับ ได้แก่

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) การปลูกพืชให้ผลตอบแทนสูง

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) การปลูกพืชให้ผลตอบแทนสูง แต่พบข้อจำกัดบางประการซึ่งสามารถบริหารจัดการได้

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีข้อจำกัดการของดินและน้ำ ส่งผลให้การผลิตพืชให้ผลตอบแทนต่ำ การใช้พื้นที่ต้องใช้ต้นทุนสูงในการจัดการ และมีความเสี่ยงจากน้ำท่วมและขาดน้ำ

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N)

จังหวัดนครนายก มีพื้นที่พืชเศรษฐกิจสำคัญที่ปลูกมาก 4 ลำดับแรก ได้แก่ ข้าว ปาล์มน้ำมัน มันสำปะหลัง และมะพร้าว (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่มีพื้นที่ปลูกมาก 4 ลำดับแรกของจังหวัดนครนายก

พืชเศรษฐกิจ	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละของพื้นที่เกษตรกรรม
1. ข้าว	419,249	61.36
2. ปาล์มน้ำมัน	3,888	0.57
3. มันสำปะหลัง	1,941	0.28
4. มะพร้าว	1,098	0.16

ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th>, 2564

## 2.1 ข้าว

ข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัดนครนายก สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีความเหมาะสมในการปลูกข้าว จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 3 และภาพที่ 6 - 7)

### 1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกข้าว

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 302,061 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 31.00 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวอยู่ในอำเภอองครักษ์ 118,241 ไร่ อำเภอเมืองนครนายก 89,089 ไร่ อำเภอปากพลี 67,952 ไร่ และอำเภอบ้านนา 26,779 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 336,740 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 34.56 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวอยู่ในอำเภอองครักษ์ 115,492 ไร่ อำเภอเมืองนครนายก 93,347 ไร่ อำเภอบ้านนา 87,005 ไร่ และอำเภอปากพลี 40,896 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 71,236 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 7.31 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวอยู่ในอำเภอองครักษ์ 41,525 ไร่ อำเภอบ้านนา 18,956 ไร่ อำเภอเมืองนครนายก 10,021 ไร่ และอำเภอปากพลี 734 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 264,356 ไร่

### 2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกข้าวในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดินได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 294,602 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 97.53 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายตัวอยู่ในอำเภอองครักษ์ 115,293 ไร่ อำเภอเมืองนครนายก 87,860 ไร่ อำเภอปากพลี 64,670 ไร่ และอำเภอบ้านนา 26,779 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 117,436 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 34.87 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายตัวอยู่ในอำเภอบ้านนา 43,472 ไร่ อำเภอองครักษ์ 35,079 ไร่ อำเภอเมืองนครนายก 30,997 ไร่ และอำเภอปากพลี 7,888 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 6,332 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 8.89 ของพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อย กระจายตัวอยู่ในอำเภอเมืองนครนายก 6,134 ไร่ อำเภอบ้านนา 133 ไร่ และอำเภอปากพลี 65 ไร่

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 879 ไร่

**3) พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ** คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกข้าวแต่ยังไม่ใช้พื้นที่ปลูกพิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกข้าว และพื้นที่ปลูกข้าวในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่า จังหวัดนครนายกมีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 226,763 ไร่ กระจายตัวอยู่ทั่วทุกอำเภอ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอองครักษ์ 83,361 ไร่ รองลงมา ได้แก่ อำเภอเมืองนครนายก 63,579 ไร่ อำเภอบ้านนา 43,533 ไร่ และอำเภอปากพลี 36,290 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 7,459 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.47 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายตัวอยู่ในอำเภอปากพลี 3,282 ไร่ อำเภอองครักษ์ 2,948 ไร่ และอำเภอเมืองนครนายก 1,229 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 219,304 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 65.13 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายตัวอยู่ในอำเภอองครักษ์ 80,413 ไร่ อำเภอเมืองนครนายก 62,350 ไร่ อำเภอบ้านนา 43,533 ไร่ และอำเภอปากพลี 33,008 ไร่

ตารางที่ 3 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของข้าวรายอำเภอ จังหวัดนครนายก

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
เมืองนครนายก	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	89,089 (100.00%)	93,347 (100.00%)	10,021 (100.00%)	101,923 (100.00%)	294,380 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	87,860 (98.62%)	30,997 (33.21%)	6,134 (61.21%)	344 (0.34%)	125,335 (42.58%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	1,229 (1.38%)	62,350 (66.79%)	-	-	63,579 (21.60%)
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	26,779 (100.00%)	87,005 (100.00%)	18,956 (100.00%)	90,852 (100.00%)	223,592 (100.00%)
บ้านนา	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	26,779 (100.00%)	43,472 (49.96%)	133 (0.70%)	10 (0.01%)	70,394 (31.48%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	43,533 (50.04%)	-	-	43,533 (19.47%)
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	67,952 (100.00%)	40,896 (100.00%)	734 (100.00%)	21,431 (100.00%)	131,013 (100.00%)
ปากพลี	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	64,670 (95.17%)	7,888 (19.29%)	65 (8.86%)	525 (2.45%)	73,148 (55.83%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	3,282 (4.83%)	33,008 (80.71%)	-	-	36,290 (27.70%)
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	118,241 (100.00%)	115,492 (100.00%)	41,525 (100.00%)	50,150 (100.00%)	325,408 (100.00%)
องครักษ์	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	115,293 (97.51%)	35,079 (30.37%)	-	-	150,372 (46.21%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	2,948 (2.49%)	80,413 (69.63%)	-	-	83,361 (25.62%)
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	302,061 (100.00%)	336,740 (100.00%)	71,236 (100.00%)	264,356 (100.00%)	974,393 (100.00%)
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	294,602 (97.53%)	117,436 (34.87%)	6,332 (8.89%)	879 (0.33%)	419,249 (43.03%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	7,459 (2.47%)	219,304 (65.13%)	-	-	226,763 (23.27%)

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่า พื้นที่ที่จะปรับเปลี่ยนไปปลูกข้าวได้ คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน (S3+N) 1,762 ไร่ และพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง (S3) 68 ไร่ แต่เนื่องจากนโยบายของคณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการข้าวต้องการรักษาคุณภาพผลผลิตข้าว ดังนั้น จึงควรพิจารณาปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตข้าว

อำเภอ	ปาล์มน้ำมัน (ไร่)			มันสำปะหลัง (ไร่)		
	S3	N	รวม	S3	N	รวม
เมืองนครนายก	-	-	-	10	-	10
บ้านนา	-	252	252	48	-	48
ปากพลี	12	-	12	10	-	10
องครักษ์	155	1,343	1,498	-	-	-
<b>รวม</b>	<b>167</b>	<b>1,595</b>	<b>1,762</b>	<b>68</b>	<b>-</b>	<b>68</b>

#### 4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกข้าวต่อไป เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมสามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกข้าวในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น เกษตรอินทรีย์ ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกข้าวในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือ พื้นที่ปลูกข้าวในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกข้าว ซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกข้าวที่สำคัญของจังหวัด กระจายตัวอยู่ในอำเภอเมืองนครนายก อำเภอบ้านนา อำเภอปากพลี และอำเภอองครักษ์

พื้นที่ปลูกข้าวในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือ พื้นที่ปลูกข้าวในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกข้าว เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่าง และแหล่งน้ำ กระจายตัวอยู่ในอำเภอเมืองนครนายก อำเภอบ้านนา อำเภอปากพลี และอำเภอองครักษ์



(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม เช่น ทำการเกษตรผสมผสานหรือพืชที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า โดยพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

## 2.2 ปาล์มน้ำมัน

ปาล์มน้ำมันเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัดนครนายกในลำดับที่ 2 จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 5 และภาพที่ 8 – 9)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน พบเพียงพื้นที่ที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) เท่านั้น มีรายละเอียดดังนี้

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 584,650 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 59.97 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวอยู่ในอำเภอองครักษ์ 222,164 ไร่ อำเภอเมืองนครนายก 201,687 ไร่ อำเภอปากพลี 115,155 ไร่ และอำเภอบ้านนา 45,644 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 390,269 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดินได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 408 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.07 ของพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อย กระจายตัวอยู่ในอำเภอองครักษ์ 392 ไร่ อำเภอปากพลี 12 ไร่ และอำเภอเมืองนครนายก 4 ไร่

(2) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 3,480 ไร่

3) พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกปาล์มน้ำมันแต่ไม่ใช้พื้นที่ปลูกพิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกปาล์มน้ำมัน และพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่า จังหวัดนครนายกไม่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับเหมาะสมสูง (S1) และพื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) จึงไม่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในการปลูกปาล์มน้ำมัน

ตารางที่ 5 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของปาล์มน้ำมันรายอำเภอ จังหวัดนครนายก

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ขึ้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
เมืองนครนายก	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	201,687 (100.00%)	92,733 (100.00%)	294,420 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	4 (0.01%)	-	4 (0.01%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	45,644 (100.00%)	178,086 (100.00%)	223,730 (100.00%)
บ้านนา	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	2,141 (1.20%)	2,141 (0.96%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	115,155 (100.00%)	16,013 (100.00%)	131,168 (100.00%)
ปากพลี	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	12 (0.01%)	1 (0.01%)	13 (0.01%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	222,164 (100.00%)	103,437 (100.00%)	325,601 (100.00%)
องครักษ์	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	392 (0.18%)	1,338 (1.29%)	1,730 (0.53%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	584,650 (100.00%)	390,269 (100.00%)	974,919 (100.00%)
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	408 (0.07%)	3,480 (0.89%)	3,888 (0.40%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	584,650 (100.00%)	390,269 (100.00%)	974,919 (100.00%)

## 4) แนวทางการจัดการ

ถึงแม้ว่าปาล์มน้ำมันจะเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีพื้นที่เพาะปลูกมากเป็นอันดับ 2 ของจังหวัดนครนายก แต่ทั้งหมดปลูกในพื้นที่มีศักยภาพที่ไม่เหมาะสมสำหรับปาล์มน้ำมัน ซึ่งจะต้องมีการ

ปรับเปลี่ยนพื้นที่ หรือลงทุนสำหรับปัจจัยการผลิตสูง เพื่อให้มีพื้นที่ที่มีความเหมาะสมสำหรับปลูก ปาล์มน้ำมันในพื้นที่นั้น ๆ จึงไม่เหมาะสมสำหรับแนะนำเกษตรกรรายย่อยในการขยายพื้นที่ปลูก

### 2.3 มัณสำปะหลัง

มัณสำปะหลังเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัดนครนายกในลำดับที่ 3 จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 6 และภาพที่ 10 – 11)

#### 1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกมัณสำปะหลัง

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 25,602 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.62 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวอยู่ในอำเภอบ้านนา 16,954 ไร่ อำเภอมืองนครนายก 8,202 ไร่ อำเภopakพลี 441 ไร่ และอำเภองครักษ์ 5 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 7,923 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.82 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวอยู่ในอำเภอมืองนครนายก 6,768 ไร่ อำเภopakพลี 1,143 ไร่ และอำเภองครักษ์ 12 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 43,374 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 4.44 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวอยู่ในอำเภอมืองนครนายก 27,858 ไร่ อำเภอบ้านนา 11,175 ไร่ อำเภopakพลี 4,146 ไร่ และอำเภองครักษ์ 195 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 899,316 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกมัณสำปะหลังในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดินได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 745 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.91 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายตัวอยู่ในอำเภอมืองนครนายก 690 ไร่ และอำเภอบ้านนา 55 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 1,121 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.58 ของพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อย กระจายตัวอยู่ในอำเภอมืองนครนายก 840 ไร่ อำเภองครักษ์ 195 ไร่ อำเภอบ้านนา 76 ไร่ และอำเภopakพลี 10 ไร่

(3) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 75 ไร่

3) **พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ** คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกมัณสำปะหลังแต่ไม่ใช้พื้นที่ปลูก พิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกมัณสำปะหลัง และพื้นที่ปลูกมัณสำปะหลังในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่าจังหวัดนครนายกมีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 32,780 ไร่ กระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอโดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอบ้านนา 16,899 ไร่ รองลงมา

ได้แก่ อำเภอเมืองนครนายก 14,280 ไร่ อำเภอปากพลี 1,584 ไร่ และอำเภอองครักษ์ 17 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคกเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 24,857 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 97.09 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายตัวอยู่ในอำเภอบ้านนา 16,899 ไร่ อำเภอเมืองนครนายก 7,512 ไร่ อำเภอปากพลี 441 ไร่ และอำเภอองครักษ์ 5 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคกเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 7,923 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายตัวอยู่ในอำเภอเมืองนครนายก 6,768 ไร่ อำเภอปากพลี 1,143 ไร่ และอำเภอองครักษ์ 5 ไร่

ตารางที่ 6 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คกเหลือของมันสำปะหลังรายอำเภอ จังหวัดนครนายก

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ขึ้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
เมืองนครนายก	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	8,202 (100.00%)	6,768 (100.00%)	27,858 (100.00%)	252,444 (100.00%)	295,272 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	690 (8.41%)	-	840 (3.02%)	21 (0.01%)	1,551 (0.53%)
	พื้นที่มีศักยภาพคกเหลือ	7,512 (91.59%)	6,768 (100.00%)	-	-	14,280 (4.84%)
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	16,954 (100.00%)	-	11,175 (100.00%)	195,600 (100.00%)	223,729 (100.00%)
บ้านนา	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	55 (0.32%)	-	76 (0.68%)	30 (0.02%)	161 (0.07%)
	พื้นที่มีศักยภาพคกเหลือ	16,899 (99.68%)	-	-	-	16,899 (7.55%)
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	441 (100.00%)	1,143 (100.00%)	4,146 (100.00%)	125,304 (100.00%)	131,034 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	10 (0.24%)	24 (0.02%)	34 (0.03%)
ปากพลี	พื้นที่มีศักยภาพคกเหลือ	441 (100.00%)	1,143 (100.00%)	-	-	1,584 (1.210%)

ตารางที่ 6 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				รวม
		S1	S2	S3	N	
องค์กรักษ์	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	5 (100.00%)	12 (100.00%)	195 (100.00%)	325,968 (100.00%)	326,180 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	195 (100.00%)	-	195 (0.06%)
	พื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือ	5 (100.00%)	12 (100.00%)	-	-	17 (0.01%)
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	25,602 (100.00%)	7,923 (100.00%)	43,374 (100.00%)	899,316 (100.00%)	976,215 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	745 (2.90%)	-	1,121 (2.58%)	75 (0.01%)	1,941 (0.20%)
	พื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือ	24,857 (97.09%)	7,923 (100.00%)	-	-	32,780 (0.39%)

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่า พื้นที่ที่ควรพิจารณาให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกมันสำปะหลัง คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกข้าว (S3+N) 1,791 ไร่ (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 พื้นที่ที่มีศักยภาพในการขยายการผลิตมันสำปะหลัง

อำเภอ	ข้าว (ไร่)		รวม
	S3	N	
เมืองนครนายก	1,749	3	1,752
บ้านนา	19	1	20
ปากพลี	19	-	19
องค์กรักษ์	-	-	-
<b>รวม</b>	<b>1,787</b>	<b>4</b>	<b>1,791</b>

#### 4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกมันสำปะหลังต่อไป เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกมันสำปะหลังในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่างๆ ได้ เช่น เกษตรอินทรีย์ ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือ พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกมันสำปะหลัง ซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกมันสำปะหลังที่สำคัญของจังหวัด โดยกระจายอยู่ในอำเภอเมืองนครนายก และอำเภอบ้านนา

พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือ พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกมันสำปะหลัง เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่าง ความชื้น ซึ่งไม่พบแหล่งปลูกในจังหวัดนครนายก

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม เช่น เปลี่ยนชนิดพืชที่มีความเหมาะสมกว่า การปลูกมันสำปะหลัง มีต้นทุนที่ต่ำ และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า เป็นต้น แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

#### 2.4 มะพร้าว

มะพร้าวพืชเศรษฐกิจเป็นหลักของจังหวัดนครนายกในลำดับที่ 4 จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 8 และภาพที่ 12 – 13)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกมะพร้าว ไม่พบพื้นที่ที่มีความเหมาะสมสูง (S1) มีรายละเอียดดังนี้

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 59,095 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 6.05 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน 976,254 ไร่ กระจายตัวอยู่ในอำเภอเมืองนครนายก 31,571 ไร่ อำเภอบ้านนา 25,747 ไร่ อำเภอปากพลี 1,760 ไร่ และอำเภอองครักษ์ 17 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 13,534 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.39 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวอยู่ในอำเภอเมืองนครนายก 9,984 ไร่ อำเภอบ้านนา 2,118 ไร่ และอำเภอปากพลี 1,432 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 903,625 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกมะพร้าวในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดินพบว่า จังหวัดนครนายก มีพื้นที่ปลูกมะพร้าวในพื้นที่ไม่เหมาะสมเท่านั้น โดยมีเนื้อที่ 1,098 ไร่

3) **พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ** คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกมะพร้าวแต่ไม่ใช้พื้นที่ที่ปลูกพิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกมะพร้าว และพื้นที่ปลูกมะพร้าวในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่า จังหวัดนครนายกมีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 59,095 ไร่ กระจายตัวอยู่ทั่วทุกอำเภอ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอเมืองนครนายก 31,571 ไร่ รองลงมา ได้แก่ อำเภอบ้านนา 25,747 ไร่ อำเภอปากพลี 1,760 ไร่ และอำเภอองครักษ์ 17 ไร่

ตารางที่ 8 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของมะพร้าวรายอำเภอ จังหวัดนครนายก

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
เมืองนครนายก	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	31,571 (100.00%)	9,984 (100.00%)	253,756 (100.00%)	295,311 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	19 (0.01%)	19 (0.01%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	31,571 (100.00%)	-	-	31,571 (10.69%)
บ้านนา	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	25,747 (100.00%)	2,118 (100.00%)	195,864 (100.00%)	223,729 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	115 (0.06%)	115 (0.05%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	25,747 (100.00%)	-	-	25,747 (11.51%)
ปากพลี	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	1,760 (100.00%)	1,432 (100.00%)	127,842 (100.00%)	131,034 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	58 (0.05%)	58 (0.04%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	1,760 (100.00%)	-	-	1,760 (1.34%)
องครักษ์	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	17 (100.00%)	-	326,163 (100.00%)	326,180 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	906 (0.28%)	906 (0.28%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	17 (100.00%)	-	-	17 (0.01%)

ตารางที่ 8 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	59,095	13,534	903,625	976,254
			(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่างๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	1,098	1,098
					(0.12%)	(0.11%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	59,095	-	-	59,095
			(100.00%)			(6.05%)

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่า พื้นที่ที่ควรพิจารณาให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกมะพร้าว คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกข้าว (S3+N) 5,898 ไร่ และพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง (S3) 93 ไร่ (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 พื้นที่มีศักยภาพในการขยายการผลิตมะพร้าว

อำเภอ	ข้าว (ไร่)			มันสำปะหลัง (ไร่)		
	S3	N	รวม	S3	N	รวม
เมืองนครนายก	5,747	-	5,747	64	-	64
บ้านนา	115	1	116	29	-	29
ปากพลี	35	-	35	-	-	-
<b>รวม</b>	<b>5,897</b>	<b>1</b>	<b>5,898</b>	<b>93</b>	<b>-</b>	<b>93</b>

#### 4) แนวทางการจัดการ

พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม เช่น เปลี่ยนชนิดพืชที่มีความเหมาะสมกว่าการปลูกมะพร้าว มีต้นทุนที่ต่ำ และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า เป็นต้น แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย



### 3. พืชเศรษฐกิจอนาคตไกลของจังหวัด

**3.1 มะยงชิดนครนายก** เป็นพืชที่ได้รับความนิยมและมีชื่อเสียงของจังหวัด ซึ่งเป็นสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ หรือ Geographical Indications: GI มีลักษณะเด่น คือ ผลใหญ่ รูปทรงไข่ ผลดิบสีเขียวอ่อน ผลสุกสีเหลืองส้ม เนื้อหนา เนื้อแน่น เมล็ดลีบ สีน้ำตาลอ่อน กรอบ รสชาติหวานอมเปรี้ยว มีค่าความหวาน 18 – 22 องศาบrix ปริมาณผลผลิต 1,302 ตัน ปริมาณผลผลิตเฉลี่ย 105 กิโลกรัมต่อไร่ พันธุ์มะยงชิดที่นิยมปลูก ได้แก่ พันธุ์ทุลเกล้า บางขุนนนท์ ท่าด่าน ชิดสาธิตา ทุลถวาย ชิดสง่า ซึ่งพื้นที่การผลิตมะยงชิดนครนายก ครอบคลุมพื้นที่อำเภอเมืองนครนายก อำเภอบ้านนา อำเภอปากพลี และอำเภอองครักษ์

**3.2 มะพร้าวหวานนครนายก** เป็นไม้ผลเศรษฐกิจที่สำคัญอีกชนิดหนึ่งที่เกษตรกรนิยมปลูกเพื่อการค้า และเป็นสินค้า GI โดยผลผลิตจะออกสู่ตลาด ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์จนถึงมีนาคม มะพร้าวหวานนครนายก มีขนาดของผลค่อนข้างใหญ่ รูปร่างยาวรี ปลายเรียวแหลม เปลือกบาง ผลสุกสีเหลืองอมส้ม เนื้อหนา แน่น ละเอียด รสหวาน หอมกรอบ ไม่ระคายคอ มีค่าความหวานในช่วง 16 – 19 องศาบrix พันธุ์มะพร้าวที่มีคุณภาพในพื้นที่จังหวัดนครนายก อาทิ พันธุ์ทองนพรัตน์ ซึ่งปลูกในพื้นที่อำเภอเมืองนครนายก อำเภอบ้านนา อำเภอปากพลี และอำเภอองครักษ์

**3.3 ส้มโอ** เป็นผลไม้ที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูง นอกจากการบริโภคสดแล้ว ยังนำไปประยุกต์ในการประกอบอาหารได้ทั้งคาวและหวาน อีกทั้งยังเป็นที่ยิยมในการใช้ประโยชน์ด้านต่าง ๆ เช่น งานเทศกาล งานบุญ ใช้เป็นของขวัญ ของกำนัลในการจัดเลี้ยง เป็นต้น ส้มโอเป็นพืชมีมูลค่าการส่งออก มากถึง 23,922.50 ตัน สร้างมูลค่าการส่งออก 513.30 ล้านบาท ของทั้งประเทศ นครนายกถือเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคกลาง ที่เป็นแหล่งปลูกส้มโอที่สำคัญ พันธุ์ที่นิยมปลูกจะใช้พันธุ์ทองดี และขาวน้ำผึ้ง เป็นต้น มีต้นทุนการผลิตเฉลี่ย 8.54 บาทต่อกิโลกรัม ทั้งนี้ส้มโอจะมีปัญหาเรื่องโรคและแมลงศัตรูพืชค่อนข้างมาก เช่น โรคแคงเกอร์ โรคกรีนนิ่ง เพลี้ยไฟ หนอนชอนใบ แมลงวันทอง เป็นต้น ทำให้เกษตรกรต้องใช้สารเคมีป้องกันกำจัดในปริมาณมาก จึงมักประสบปัญหาสารพิษตกค้าง และเป็นอุปสรรคต่อการผลิตเพื่อส่งออก อีกทั้งความไม่สม่ำเสมอของคุณภาพผลผลิต โดยเฉพาะรสชาติของส้มโอที่ปลูกแต่ละแหล่งผลิต หรือแม้กระทั่งแต่ละช่วงเวลาระหว่างปีที่เก็บเกี่ยวผลผลิต

**3.4 ไม้ดอกไม้ประดับ** การปลูกไม้ดอกไม้ประดับของจังหวัดนครนายก มีการเพาะปลูกทั้งในลักษณะของไม้ชำถุง ชำกิ่ง ไม้กระถาง ไม้ตัดใบ รวมถึงไม้ประดับชุดล้อม ซึ่งมีพื้นที่ปลูกปัจจุบัน 12,519 ไร่ ส่วนมากอยู่ในเขตอำเภอองครักษ์ ซึ่งมีการเพาะกล้าไม้จำหน่ายทั้งขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ จำนวนกว่าพันชนิด จังหวัดนครนายกนับได้ว่าเป็นแหล่งเพาะปลูกไม้ดอกไม้ประดับที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย

**3.5 พืชสมุนไพร** ด้วยนโยบายของรัฐบาลที่ให้การสนับสนุนแนวคิด BCG (Bio-Circular-Green Economy) หรือ เศรษฐกิจชีวภาพในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ พืชสมุนไพรเป็นเรื่องหนึ่งที่

ได้รับความสนใจ เนื่องจากเป็นแหล่งของสารสำคัญที่นำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น การแพทย์ ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร เครื่องสำอาง เป็นต้น จึงสนับสนุนให้พืชสมุนไพรเป็นพืชทางเลือกใน พ.ศ. 2564 โดยดำเนินการภายใต้ตลาดนำการผลิต และหากทิศทางของตลาดสมุนไพรขยายตัวเพิ่มมากขึ้นจะช่วยให้เกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร มีรายได้และความมั่นคงในการดำรงชีพจากฐานข้อมูล Agri-Map Online จังหวัดนครนายกมีพื้นที่ศักยภาพที่สามารถส่งเสริมให้ปลูกพืชสมุนไพรได้หลายชนิด เช่น กระชายดำ ขมิ้นชัน บัวบก และไพล เป็นต้น

กระชายดำ เป็นพืชล้มลุก และพืชพื้นเมืองเขตร้อนของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในประเทศไทยพบขึ้นตามธรรมชาติบนภูเขา ในพื้นที่สูงจากระดับทะเลปานกลาง 630 เมตร หรือมากกว่า เจริญเติบโตได้ดีในดินร่วนปนทราย ระบายน้ำได้ดี ส่วนดินเหนียวและดินลูกรังไม่เหมาะสมที่จะปลูกกระชายดำ เพราะเป็นพืชที่เจริญเติบโตได้ในพื้นที่กลางแจ้ง และอากาศค่อนข้างชื้น โดยพื้นที่จังหวัดนครนายกมีพื้นที่ศักยภาพในการปลูกกระชายดำ ที่ระดับความเหมาะสมสูง (S1) 34,910 ไร่ กระจายตัวอยู่ในอำเภอบ้านนา 20,249 ไร่ อำเภอมืองนครนายก 14,552 ไร่ อำเภอปากพลี 92 ไร่ และอำเภอองครักษ์ 17 ไร่

ขมิ้นชัน เป็นพืชปลูกง่าย ชอบแสงแดดจัด และมีความชื้นสูง ชอบดินร่วนซุย มีการระบายน้ำดี ไม่ชอบน้ำขัง เกษตรกรสามารถปลูกขมิ้นชันแซมในสวนเป็นการใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์ และมีรายได้ระหว่างรอการเติบโตของไม้ผล ไม้ยืนต้น โดยพื้นที่จังหวัดนครนายกมีพื้นที่ศักยภาพในการปลูกขมิ้นชันที่ระดับความเหมาะสมสูง (S1) 42,499 ไร่ กระจายตัวอยู่ในอำเภอบ้านนา 22,557 ไร่ อำเภอมืองนครนายก 19,428 ไร่ อำเภอปากพลี 497 ไร่ และอำเภอองครักษ์ 17 ไร่

บัวบก เป็นพืชเขตร้อน มีลักษณะต้น หรือเถาเลื้อยตามผิวดิน มีข้อปล้อง ออกราก ใบ ดอก ผล เมล็ด ตามข้อ ใช้เพื่อเป็นอาหาร เป็นผัก เป็นยาสมุนไพร และใช้ในการขยายพันธุ์ปลูก เจริญเติบโตได้ดีในดินปนทราย ชื้นแฉะ เป็นดินที่มีอินทรีย์วัตถุ และความชุ่มชื้นมาก อีกทั้งต้องมีการระบายน้ำได้ดี โดยพื้นที่จังหวัดนครนายกมีพื้นที่ศักยภาพในการปลูกบัวบกที่ระดับความเหมาะสมสูง (S1) 902 ไร่ ซึ่งพบอยู่ในอำเภอบ้านนา

## 4 แนวทางการส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจ

### 4.1 ข้าว

(1) พื้นที่ปลูกข้าวที่มีความเหมาะสมสูง (S1) และปัจจุบันยังปลูกข้าวอยู่ มีเนื้อที่ 294,602 ไร่ กระจายตัวอยู่ในอำเภอองครักษ์ อำเภอเมืองนครนายก อำเภอปากพลี และอำเภอบ้านนา พื้นที่ทั้ง 4 อำเภอ อยู่ในเขตชลประทาน ทั้งนี้โดย คณะอนุกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดสมควรให้มีการเสนอแผนการใช้ที่ดินเพื่อสงวนให้เป็นแหล่งผลิตข้าวที่สำคัญของจังหวัด และมีการบริหารจัดการน้ำชลประทาน การจัดการดิน ปุ๋ย พันธุ์ข้าว มีการรวมกลุ่มเป็นเกษตรแปลงใหญ่ พัฒนาต่อยอดครบวงจร ด้านการตลาดในและต่างประเทศ สำหรับการแปรรูป แหล่งทุน มีภาครัฐสนับสนุนการทำมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) เนื่องจากเป็นพื้นที่ศักยภาพสูง การปลูกพืชหลังนาจะช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น และเป็นการปรับปรุงบำรุงดิน ทั้งนี้ภาครัฐควรให้ความรู้ความเข้าใจกับเกษตรกรโดยแนะนำว่าพื้นที่นี้เป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมต่อการปลูกข้าวจึงไม่ควรปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่น หากข้าวราคาไม่ดีถ้าต้องการเปลี่ยนชนิดพืชควรเป็นพืชไร่ เพื่อที่ในอนาคตจะได้กลับมาทำนาได้อีก

(2) พื้นที่ปลูกข้าวที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) และปัจจุบันยังปลูกข้าวอยู่ มีเนื้อที่ 117,436 ไร่ กระจายตัวอยู่ในอำเภอบ้านนา อำเภอองครักษ์ อำเภอเมืองนครนายก และอำเภอปากพลี เป็นพื้นที่ปลูกข้าวที่มีข้อจำกัดไม่มากนัก เกษตรกรยังคงปลูกข้าวได้ผลดี ควรสนับสนุนด้านการบริหารจัดการน้ำ เช่น ชลประทาน จะสร้างความมั่นใจให้กับเกษตรกรในการใช้ที่ดิน ปัญหาการทิ้งถิ่นฐานไปทำงานที่อื่นจะลดลง และพื้นที่ในเขตนี้มีความเหมาะสมสำหรับการเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรแม่นยำหรือเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นต้น และภาครัฐควรให้ความรู้ความเข้าใจกับเกษตรกรโดยแนะนำว่าไม่ควรปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่น หากข้าวราคาไม่ดีและต้องการปรับเปลี่ยนการผลิตควรเป็นพืชไร่ เพื่อในอนาคตยังสามารถกลับมาทำนาได้อีก

(3) พื้นที่ปลูกข้าวที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N) และปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกข้าวอยู่ ทั้งนี้ควรให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำกินในพื้นที่นี้ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม โดยสนับสนุนการปรับโครงสร้างที่ดิน ปรับปรุงบำรุงดิน สนับสนุนแหล่งน้ำ ให้เกษตรกรเลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่มีความเหมาะสม และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า หรือใช้พื้นที่ผลิตอาหารเพื่อบริโภคในครัวเรือน หรือเข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) เป็นต้น

(4) พื้นที่ที่มีศักยภาพหรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกข้าว พบว่า เกษตรกรปลูกพืชอื่นทดแทน เช่น ปาล์มน้ำมัน ยางพารา มันสำปะหลัง เป็นต้น ทั้งนี้หากพืชที่ปลูกเป็นพืชไร่ และในอนาคตข้าวราคาดี เกษตรกรอาจกลับมาปลูกข้าวได้เหมือนเดิม แต่หากเป็นไม้ผลหรือไม่ยืนต้น การกลับมาปลูกข้าวอาจเป็นเรื่องยาก ดังนั้นอาจส่งเสริมในเรื่องของการทำเกษตรรูปแบบอื่น เช่น ทำการเกษตรแบบผสมผสานทดแทน

## 4.2 ปาล์มน้ำมัน

(1) พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N) และปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกปาล์มน้ำมันอยู่ ทั้งนี้ควรให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำกินในพื้นที่นี้ โดยสนับสนุนการปรับโครงสร้างที่ดิน ปรับปรุงบำรุงดิน สนับสนุนแหล่งน้ำ ให้เกษตรกรเลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่มีความเหมาะสม และปาล์มน้ำมันเป็นพืชยืนต้นอายุประมาณ 20 - 25 ปี การปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่นจึงเป็นเรื่องยากในกรณีที่ปาล์มน้ำมันหมดอายุ การลงทุนน้อยกว่าและให้ผลตอบแทนที่ดี ส่งเสริมสินค้าเกษตรชนิดอื่น ๆ ที่สามารถปลูก เลี้ยง หรืออยู่ร่วมกันได้ในสวนปาล์มน้ำมัน ตามความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้เกษตรกรสามารถเข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) เป็นต้น

(2) จังหวัดนครนายกไม่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับเหมาะสมสูง (S1) และพื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) จึงไม่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในการปลูกปาล์มน้ำมัน

## 4.3 มันสำปะหลัง

(1) พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังที่มีความเหมาะสมสูง (S1) และปัจจุบันยังปลูกมันสำปะหลังอยู่ มีเนื้อที่ 745 ไร่ มีพื้นที่ปลูกมากในเขตอำเภอเมืองนครนายก และอำเภอบ้านนา ตามลำดับ ตามมาตรการยุทธศาสตร์มันสำปะหลัง 2564 – 2567 เน้นให้เกษตรกรเข้าถึงพันธุ์มันสำปะหลังต้านทานโรคใบด่าง (Cassava Mosaic Disease: CMD) ให้เชื้อแป้งสูงและมีผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ไม่ต่ำกว่า 5 ตัน ภายในปี 2567 นั้น ทำให้เน้นมีการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังในพื้นที่ที่มีศักยภาพสูง แต่เน้นการลดต้นทุนการผลิต เร่งหาแนวทางแก้ไขปัญหาโรคโคนเน่าหัวเน่า และโรคใบด่างมันสำปะหลัง ส่งเสริมการทำระบบน้ำหยดในพื้นที่ที่มีศักยภาพ การปรับปรุงบำรุงดิน การใส่ปุ๋ยที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ทำการวิเคราะห์คุณภาพดินอยู่เสมอ ส่งเสริมเกษตรกรแปรรูปมันสำปะหลังเบื้องต้น เพื่อเพิ่มมูลค่า อาทิ การแปรรูปมันเส้นสะอาด สร้างความร่วมมือระหว่างเกษตรกรและโรงงาน เพื่อวางแผนการขูดของเกษตรกร ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเก็บเกี่ยวในช่วงอายุและระยะเวลาที่เหมาะสม ใช้ท่อนพันธุ์ที่ต้านทานโรค และให้ผลผลิตสูง เข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ และส่งเสริมให้เกษตรกรเป็น Smart Farmer

(2) พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในพื้นที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N) และปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกมันสำปะหลังอยู่ ทั้งนี้ควรให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำกินในพื้นที่นี้ โดยส่งเสริมและสร้างความรู้ความเข้าใจในการไถระเบิดดินดาน ให้เกษตรกรมีวิธีป้องกันและแก้ไขปัญหาที่ลดต้นทุน ให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่เลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่ให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า หรือใช้พื้นที่ผลิตอาหารเพื่อบริโภคในครัวเรือน หรือเข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) เป็นต้น จัดตลาดให้กับเกษตรกรในการปลูกพืชไร่ หรือพืชผักทดแทน โดยอาจเริ่มจากตลาดชุมชน ส่งเสริมให้มีการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ซึ่งอาจต้องใช้ปุ๋ยสั่งตัด สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับ

เกษตรกรในการจัดการพื้นที่ การปลูก การดูแลรักษา การป้องกันโรค แมลงศัตรูพืช และการเก็บเกี่ยว ส่งเสริมการใช้ท่อนพันธุ์ที่ต้านทานโรค และให้ผลผลิตสูง พัฒนาระบบน้ำหยด และการใช้น้ำจากแหล่งน้ำในพื้นที่ ให้มีการใช้ประโยชน์กับมันสำปะหลังให้มากที่สุด ส่งเสริมเกษตรกรแปรรูปมันสำปะหลังเบื้องต้นเพื่อเพิ่มมูลค่า อาทิ การแปรรูปมันเส้นสะอาด ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเก็บเกี่ยวในช่วงอายุ และระยะเวลาที่เหมาะสม

(3) พื้นที่ที่มีศักยภาพหรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกมันสำปะหลัง แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง พบว่า เกษตรกรปลูกพืชอื่นทดแทน เช่น ข้าว ปาล์ม น้ำมัน มะพร้าว ไม้ผล ไม้ยืนต้น หรือพืชไร่อื่น ๆ เป็นต้น ควรสร้างความเข้าใจให้กับเกษตรกรในการบริหารจัดการพื้นที่ และการปรับปรุงบำรุงดินไม่ให้เสื่อมโทรม

#### 4.4 มะพร้าว

(1) พื้นที่ปลูกมะพร้าวในพื้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N) และปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกมะพร้าวอยู่ ทั้งนี้ควรให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำกินในพื้นที่นี้ โดยให้ความรู้เกษตรกรในการปรับเปลี่ยนชนิดพืชให้เหมาะสมตรงตามศักยภาพของพื้นที่ สนับสนุนให้เข้าร่วมโครงการต่าง ๆ อาทิ โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) พร้อมทั้งจัดระบบการผลิต และการบริหารจัดการดิน น้ำ ปุ๋ย ที่เหมาะสมสำหรับมะพร้าว การสนับสนุนแหล่งน้ำ และการส่งเสริมให้ความรู้ในการปรับปรุงบำรุงดิน และการทำเกษตรผสมผสาน

(2) พื้นที่ที่มีศักยภาพหรือมีความเหมาะสมสำหรับปลูกมะพร้าว แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ในการปลูกมะพร้าว ส่วนใหญ่มีการปลูกพืชชนิดต่าง ๆ เช่น ข้าว มันสำปะหลัง เป็นต้น ในกรณีปลูกไม้ยืนต้น หรือไม้ผลชนิดอื่น การปรับเปลี่ยนพื้นที่ดังกล่าวมาปลูกมะพร้าวเป็นเรื่องยาก เนื่องจากมะพร้าวเป็นพืชที่ใช้เวลานานกว่าจะให้ผลผลิตที่คุ้มทุน แต่หากพื้นที่ดังกล่าวมีการปลูกพืชไร่ อาทิ มันสำปะหลัง สามารถปลูกมะพร้าวในลักษณะระบบปลูกพืชผสมกับพืชไร่ชนิดดังกล่าว หรือปลูกในลักษณะเกษตรผสมผสานได้

## เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง. 2556. ขอบเขตการปกครอง. (ไฟล์ข้อมูล).

กรมการปกครอง. 2563. ข้อมูลสถิติประชากร. (ไฟล์ข้อมูล).

กรมชลประทาน. 2564. พื้นที่ชลประทาน พ.ศ. 2564. (ไฟล์ข้อมูล).

กรมพัฒนาที่ดิน. 2562. การใช้ที่ดินจังหวัดนครนายก พ.ศ. 2562. (ไฟล์ข้อมูล).

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2563. ข้อมูลเกษตรกร พ.ศ. 2563. (ไฟล์ข้อมูล).

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2564. ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร พ.ศ. 2564.  
(ไฟล์ข้อมูล).



## ภาคผนวก





## ตารางผนวกที่ 1 ข้อมูลตำบลจำแนกรายอำเภอ จังหวัดนครนายก


ลำดับ	อำเภอ	ตำบล
1	บ้านนา	เขาเพิ่ม
2		เขาเพิ่ม
3		ทองหลาง
4		บางอ้อ
5		บ้านนา
6		บ้านพร้าว
7		บ้านพริก
8		ป่าชะ
9		พิกุลออก
10		อาษา
11	ปากพลี	เกาะโพธิ์
12		เกาะหวาย
13		โคกกรวด
14		ท่าเรือ
15		นาหินลาด
16		ปากพลี
17		หนองแสง
18	เมืองนครนายก	เขาพระ
19		ดงละคร
20		ดอนยอ
21		ท่าช้าง
22		ท่าทราย
23		นครนายก
24		นครนายก
25		บ้านใหญ่
26		พรหมณี
27		วังกระโจม
28		ศรีจุฬา
29		ศรีนาวา
30		สาริกา
31		หินตั้ง
32	องครักษ์	คลองใหญ่
33		ชุมพล

## ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล
34	องครักษ์ (ต่อ)	ทรายมูล
35		บางปลากด
36		บางลูกเสือ
37		บางสมบุรณ์
38		บึงศาล
39		โพธิ์แทน
40		ศิระกระเปือ
41		องครักษ์
<b>รวม</b>	<b>4</b>	<b>41</b>


ที่มา: กรมการปกครอง, 2556

ชุดดิน	รังสิต	Series	Rs	กลุ่มชุดดินที่ 11
สภาพพื้นที่	ราบเรียบ มีความลาดชัน 0-1 %			
ภูมิลักษณะ	ที่ราบน้ำทะเลเคยขึ้นถึง			
วัตถุต้นกำเนิดดิน	ตะกอนน้ำผสมกับตะกอนทะเล พัฒนาในสภาพน้ำกร่อย			
การระบายน้ำ	เลว			
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ช้า			
ลักษณะสมบัติของดิน	<p>การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน ช้า</p> <p>เป็นดินลึก ดินบนเป็นดินเหนียว สีดำหรือเทาเข้ม มีจุดประสีน้ำตาลปนเหลือง ปฏิกริยาดินเป็นกรดรุนแรงมากถึงเป็นกรดจัดมาก (pH 4.0-5.0) มักมีรอยแตกระแหงที่ผิวน้ำดินในฤดูแล้ง ดินล่างเป็นดินเหนียว สีน้ำตาลปนเทาหรือน้ำตาลปนเทาเข้ม จุดประสีแดงหรือแดงปนเหลือง และที่ระดับความลึก 50-100 เซนติเมตร พบจุดประสีเหลืองฟางข้าวของสารจาโรไซด์ พบรอยไถลและผิวน้ำอัดมัน ส่วนที่ระดับลึกมากกว่า 100 เซนติเมตร. ลงไป มีลักษณะเป็นดินเลน ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงกรดรุนแรงมาก (pH 4.0-5.0)</p>			
ข้อจำกัด	ดินกรดจัดมาก หรือดินเปรี้ยวจัดเกิดการตรึงธาตุอาหารและมีสารที่เป็นพิษต่อพืชที่ปลูก			
ข้อเสนอแนะ	ควบคุมน้ำใต้ดินเพื่อป้องกันการเกิดออกซิเจนของไฟไรต์ ยกร่องปลูกพืช ควรใช้วัสดุปุ๋ยมูลสัตว์ต่างๆ ควบคุมไปกับการใช้ปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์และเลือกพันธุ์พืชที่เหมาะสม			

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความอิ่มตัว เบส	ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์	โพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน
	0-25	ปานกลาง	สูง	ต่ำ	ต่ำ	สูง	ปานกลาง
	25-50	ปานกลาง	สูง	ต่ำ	ต่ำ	สูง	ปานกลาง
	50-100	สูง	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง

ภาพที่ 1 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินรังสิต

ชุดดิน	องครักษ์	Series	Ok	กลุ่มชุดดินที่ 10
สภาพพื้นที่	ราบเรียบ มีความลาดชัน 0-1 %			
ภูมิลักษณะ	ที่ราบน้ำทะเลเคยขึ้นถึง			
วัตถุต้นกำเนิดดิน	ตะกอนน้ำผสมกับตะกอนทะเล พัฒนาในสภาพน้ำกร่อย			
การระบายน้ำ	เร็ว			
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ช้า			
ลักษณะสมบัติของดิน	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน ช้า เป็นดินลึก ดินบนเป็นดินเหนียว สีดำหรือเทาเข้ม มีจุดประสีแดงปนเหลืองหรือน้ำตาล แก่ ปฏิกริยาดินเป็นกรดรุนแรงมากถึงเป็นกรดจัดมาก (pH 4.0-4.5) ดินล่างตอนบน เป็นดินเหนียว สีน้ำตาลหรือน้ำตาลปนเทา จุดประสีแดง สีน้ำตาลแก่ และมีจุดประสี เหลืองฟางข้าวภายในระดับความลึก 50 เซนติเมตรจากผิวดิน ปฏิกริยาดินเป็นกรด รุนแรงมากถึงเป็นกรดรุนแรงมากที่สุด (pH 3.5-4.0) ส่วนดินล่างเป็นดินเลนทะเล สีเทาถึงเทาเข้ม ปฏิกริยาดินเป็นกรดรุนแรงมาก (pH 4.5)			
ข้อจำกัด	ดินเป็นกรดจัดมากทำให้พืชที่ปลูกขาดธาตุฟอสฟอรัสและไนโตรเจนอย่างชัดเจน และ มีเหล็กหรืออะลูมิเนียมที่ละลายออกมามากเกินไปจนเป็นพิษต่อพืชที่ปลูก และมีน้ำ ท่วมขังนาน			
ข้อเสนอแนะ	ควบคุมน้ำใต้ดินเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดดินกรดกำมะถันหรือดินเปรี้ยวจัด การยกทรง ปลูก ควรใช้วัสดุปูนชนิดต่างๆ ควบคุมไปกับการใช้ปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์			

สมบัติทางเคมี	ความลึก	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ	ความ	ฟอสฟอรัสที่	โพแทสเซียม	ความอุดม
	(ซม.)		แลกเปลี่ยน	อิ่มตัวเบส	เป็น	ที่เป็น	สมบูรณ์
			แคตไอออน		ประโยชน์	ประโยชน์	ของดิน
	0-25	ปานกลาง	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง
	25-50	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง
	50-100	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง

ภาพที่ 2 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินองครักษ์

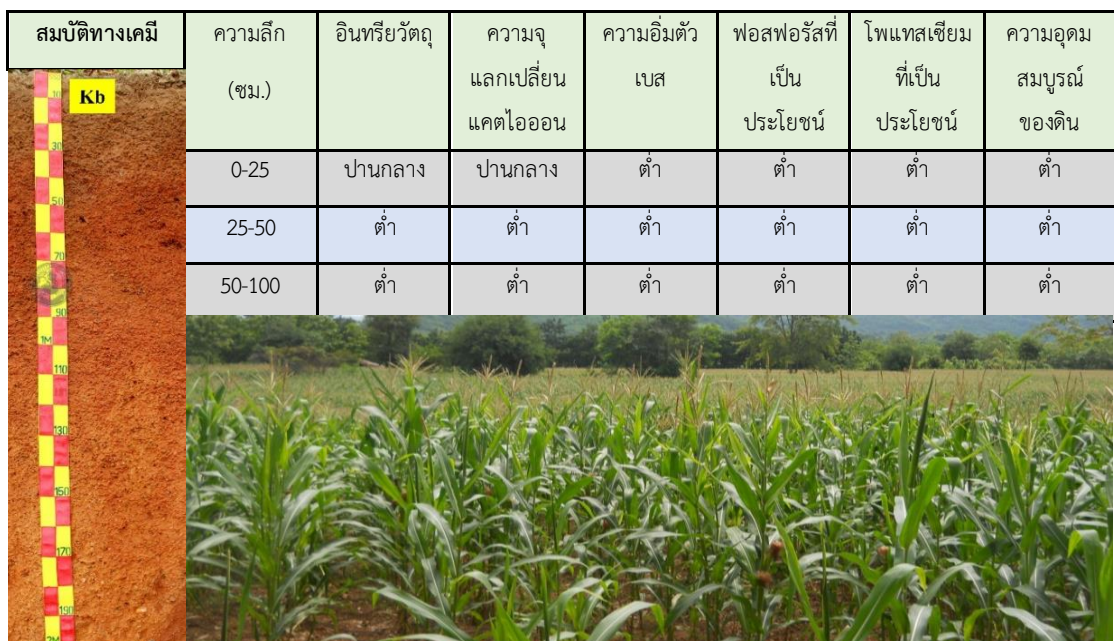
ชุดดิน	วังน้ำเขียว	Series Wk	กลุ่มชุดดินที่ 48
สภาพพื้นที่	ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงเป็นเนินเขา มีความลาดชัน 2-35 %		
ภูมิลักษณะ	ลานตะพัก เขิงเขา เนินเขา หรือบริเวณพื้นที่เหลือค้ำจากการกัดกร่อน		
วัตถุประสงค์กำเนิดดิน	การผุพังสลายตัวอยู่กับที่ และ/หรือ เคลื่อนย้ายมาเป็นระยะทางไม่ไกลนักของหินทราย		
การระบายน้ำ	ดี		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ปานกลางถึงเร็ว	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน	ปานกลางถึงเร็ว
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินตื้นถึงชั้นกรวด เศษหิน มีเนื้อดินเป็นทรายปนดินร่วนหรือดินร่วนปนทรายสีน้ำตาลเข้มหรือน้ำตาลปนเทา ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 5.5-6.5) ส่วนดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทรายปนเศษหินและกรวดปริมาณมาก สีน้ำตาลแก่หรือแดงปนเหลือง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดจัดมาก (pH 4.5-5.0) และพบชั้นหินพื้นภายในความลึก 50 ซม. และพบเศษหิน ก้อนหินลอยหน้าบนผิวดินอยู่ทั่วไป		
ข้อจำกัด	เป็นดินตื้นถึงชั้นเศษหินหนาแน่น พื้นที่ที่มีความลาดชันสูง ดินจะถูกชะล้างพังทลายได้ง่าย		
ข้อเสนอแนะ	บริเวณที่มีความลาดชันไม่มากนัก และดินไม่ตื้นมาก อาจใช้ปลูกพืชไร่ได้ แต่ต้องรบกวนดินน้อยที่สุด พร้อมทั้งจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำที่เหมาะสมโดยใช้วิธีพืชเพิ่มความอุดมสมบูรณ์แก่ดินและเพิ่มผลผลิตพืชโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี พื้นที่ลาดชันสูงไม่ควรนำมาใช้เพาะปลูก ควรให้คงสภาพป่าหรือฟื้นฟูสภาพป่า		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความ อิ่มตัวเบส	ฟอสฟอรัสที่เป็น ประโยชน์	โพแทสเซียมที่เป็น ประโยชน์	ความอุดม สมบูรณ์ของ ดิน
	0-25	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
	25-50	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ




ภาพที่ 3 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินวังน้ำเขียว


ชุดดิน	กบินทร์บุรี	Series Kb	กลุ่มชุดดินที่ 46
สภาพพื้นที่	ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีความลาดชัน 2-5 %		
ภูมิลักษณะ	พื้นที่เหลือค้ำจากการกัดกร่อน		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	การสลายตัวผุพังอยู่กับที่ และ/หรือ เคลื่อนย้ายมาในระยะทางไม่ไกลนักของหินตะกอนเนื้อละเอียดหรือหินในกลุ่ม		
การระบายน้ำ	ดี		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ปานกลาง การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน เร็ว		
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินต้นถึงชั้นลูกรังหนาแน่น ดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว หรือดินร่วนเหนียว ปนลูกรัง สีน้ำตาล ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกลาง (pH 5.5-7.0) ดินล่างเป็นดินร่วนปนดินเหนียว หรือดินเหนียวและมีลูกรังหนาแน่น สีน้ำตาลปนแดง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด (pH 4.5-5.5)		
ข้อจำกัด	เป็นดินต้นถึงชั้นลูกรังหนาแน่น ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ พื้นที่ที่มีความลาดชันสูงดินจะถูกชะล้างพังทลายได้ง่าย		
ข้อเสนอแนะ	จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำที่เหมาะสมโดยใช้วิธีพืช เพิ่มความอุดมสมบูรณ์แก่ดิน และเพิ่มผลผลิตพืชโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี พื้นที่ลาดชันสูงไม่ควรนำมาใช้เพาะปลูก		



ภาพที่ 4 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินกบินทร์บุรี

ชุดดิน	ไพศาลี	Series Phi	กลุ่มชุดดินที่ 48
สภาพพื้นที่	ค่อนข้างราบเรียบถึงเนินเขา มีความลาดชัน 1-35 %		
ภูมิถิ่นฐาน	ลานตะพัก เขิงเขา เนินเขา หรือบริเวณพื้นที่เหลือค้ำจากการกัดกร่อน		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	การผุพังสลายตัวอยู่กับที่ และ/หรือ เคลื่อนย้ายมาเป็นระยะทางไม่กี่กิโลเมตรของหินของหินภูเขาไฟ พวกไรโอไรต์		
การระบายน้ำ	ดี		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ปานกลาง      การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน ช้า		
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินตื้นถึงชั้นกรวดเหลี่ยมของแร่ควอตซ์หนาแน่นมากภายในความลึก 50 ซม. จากผิวดิน ปริมาณและขนาดของควอตซ์เหลี่ยมจะเพิ่มมากขึ้นตามความลึก ดินบนเป็นดินร่วนปนทรายหรือทรายปนดินร่วน สีน้ำตาลเข้มหรือน้ำตาลปนเทาเข้มมาก ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลาง (pH 6.0-7.0) ดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายปนกรวดเหลี่ยมมาก สีน้ำตาลแก่หรือแดงปนเหลือง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด (pH 5.0-5.5) พบชั้นหินไรโอไลต์ที่กำลังผุพังสลายตัวมีสีแดง ขาว และเหลืองปะปนกัน		
ข้อจำกัด	ดินมีกรวดเหลี่ยมปะปนอยู่หนาแน่นมาก รากพืชซอนไซได้ยาก ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ พื้นที่ที่มีความลาดชันสูง ดินจะถูกชะล้างพังทลายได้ง่าย		
ข้อเสนอแนะ	เพิ่มความอุดมสมบูรณ์แก่ดินและเพิ่มผลผลิตพืชโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี ควรไถพรวนให้ลึกและปรับปรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ การปลูกไม้ผลควรเตรียมหลุมดินให้ลึกและกว้าง เพื่อให้รากพืชซอนไซได้ง่ายขึ้น จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำที่เหมาะสม โดยใช้วิธีพืชหรือวิธีกล หรือทั้งสองวิธีร่วมกัน		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความอิ่มตัว เบส	ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์	โพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน
	0-25	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
	25-50	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ



ภาพที่ 5 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินไพศาลี



ตารางผนวกที่ 2 พื้นที่ชลประทานจังหวัดนครนายกจำแนกรายอำเภอ ตำบล

อำเภอ	พื้นที่ (ไร่)	ตำบล	พื้นที่ (ไร่)
บ้านนา	60,233	ทองหลาง	15,733
		บางอ้อ	20,911
		บ้านนา	195
		บ้านพร้าว	7,385
		บ้านพริก	5,068
		พิกุลออก	6,284
		อาษา	4,657
ปากพลี	92,919	เกาะโพธิ์	16,017
		เกาะหวาย	5,955
		โคกกรวด	2,918
		ท่าเรือ	41,125
		นาหินลาด	3,475
		ปากพลี	21,125
		หนองแสง	2,304
เมืองนครนายก	142,795	เขาพระ	2,499
		ดงละคร	25,340
		ดอนยอ	22,640
		ท่าช้าง	11,083
		ท่าทราย	11,490
		บ้านใหญ่	1,318
		พรหมณี	9,161
		วังกระโจม	7,195
		ศรีจุฬา	38,394
		ศรีนาวา	7,186
		สาธิตา	271
		หินตั้ง	6,218
		องครักษ์	195,981
ชุมพล	12,298		
ทรายมูล	19,134		
บางปลากด	23,747		
บางลูกเสือ	10,975		

## ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อำเภอ	พื้นที่ (ไร่)	ตำบล	พื้นที่ (ไร่)
องครักษ์ (ต่อ)		บางสมบูรณ์	9,875
		บึงศาล	20,417
		พระอาจารย์	20,544
		โพธิ์แทน	12,850
		ศิระกระบือ	45,923
		องครักษ์	5,480
<b>รวม</b>	<b>491,928</b>		<b>491,928</b>

ที่มา: กรมชลประทาน, 2564

## ตารางผนวกที่ 3 ระดับน้ำเก็บกักของอ่างเก็บน้ำในจังหวัดนครนายก

หน่วย: ล้าน ลบ.ม.

ลำดับที่	อ่างเก็บน้ำ	ประเภท อ่าง	อำเภอ	ตำบล	ระดับน้ำ ต่ำสุด	ระดับน้ำ เก็บกัก
1	อ่างเก็บน้ำคลองสี่เสียด	กลาง	ปากพลี	นาหินลาด	0.05	1.14
2	อ่างเก็บน้ำคลองกลาง	กลาง	ปากพลี	นาหินลาด	0.10	3.10
3	อ่างเก็บน้ำคลองโบท	กลาง	เมืองนครนายก	พรหมณี	0.07	4.25
4	อ่างเก็บน้ำห้วยปรือ	กลาง	เมืองนครนายก	เขาพระ	0.12	8.86
5	อ่างเก็บน้ำทรายทอง	กลาง	เมืองนครนายก	เขาพระ	0.12	2.00
6	อ่างเก็บน้ำขุนด่านปราการ ชล	ใหญ่	เมืองนครนายก	หินตั้ง	5.00	224.00
<b>รวม</b>					<b>5.46</b>	<b>243.35</b>

ที่มา: กรมชลประทาน, 2564

## ตารางผนวกที่ 4 พื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินจำแนกรายอำเภอ ตำบล

อำเภอ	เนื้อที่ (ไร่)	ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)
องครักษ์	33,131	ทรายมูล	7,439
		บางปลากด	6,029
		คลองใหญ่	5,994
		องครักษ์	4,424
		บางสมบุรณ์	3,989
		โพธิ์แทน	2,131
		ศิระกระบือ	1,769
		บึงศาล	822
		บางลูกเสือ	439
		ชุมพล	95
เมืองนครนายก	9,974	ศรีจุฬา	5,394
		ดงละคร	3,485
		ดอนยอ	1,046
		ท่าช้าง	42
		วังกระโจม	7
บ้านนา	7,444	ทองหลาง	4,984
		บ้านพริก	1,455
		บางอ้อ	549
		อาษา	455
		พิบูลออก	1
ปากพลี	4,330	ท่าเรือ	2,401
		ปากพลี	979
		เกาะโพธิ์	950
<b>รวม</b>			<b>54,879</b>

ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th>, 2564

ตารางผนวกที่ 5 กิจกรรมการเกษตรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จังหวัดนครนายก

ลำดับ	กิจกรรมการเกษตร	เกษตรกร (ราย)	เนื้อที่ (ไร่)
1	ข้าวนาปี	14,148	335,630
2	ข้าวนาปรัง	3,269	78,705
3	ปลาเบญจพรรณ	1,049	10,096
4	ไม้ผลอื่นๆ	2,154	3,526
5	มะยงชิด	2,003	3,273
6	ไผ่	710	2,283
7	มะม่วง	1,747	2,179
8	ปาล์มน้ำมัน	83	1,609
9	ทุเรียน	869	1,394
10	ส้มโอ	703	1,360
11	ปลาดุก	191	1,323
12	กุ้งน้ำจืด	136	1,052
รวม		27,062	442,430

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร, 2563

ตารางผนวกที่ 6 ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร จังหวัดนครนายก

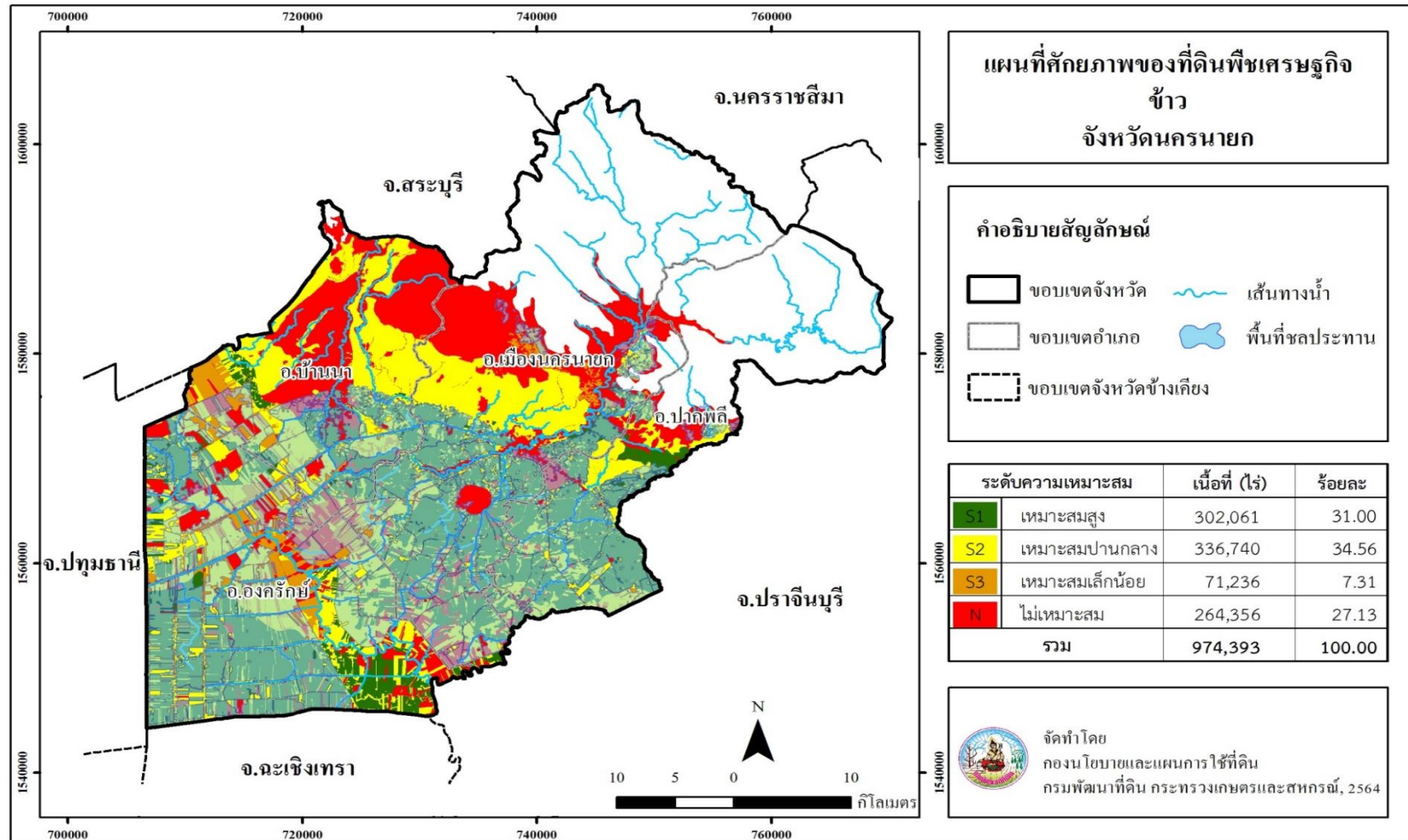
ลำดับ	ชนิด	เกษตรกร (ราย)	เนื้อที่ (ไร่)	อำเภอ
1	กฤษณา	62	397	เมืองนครนายก ปากพลี บ้านนา
2	พลู	15	81	บ้านนา
3	พริกไทย	14	56	ปากพลี บ้านนา เมืองนครนายก องค์กรักษ์
4	ยอบ้าน	2	38	บ้านนา
5	ขมิ้นชัน	2	20	บ้านนา
6	พลูยายอ	1	9	บ้านนา
7	ไพล	1	9	บ้านนา
8	ตะไคร้หอม	1	2	บ้านนา
9	สมุนไพรอื่น ๆ	7	25	บ้านนา องค์กรักษ์ เมืองนครนายก
รวม		105	637	

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2564

ตารางผนวกที่ 7 โรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรในพื้นที่จังหวัดนครนายก

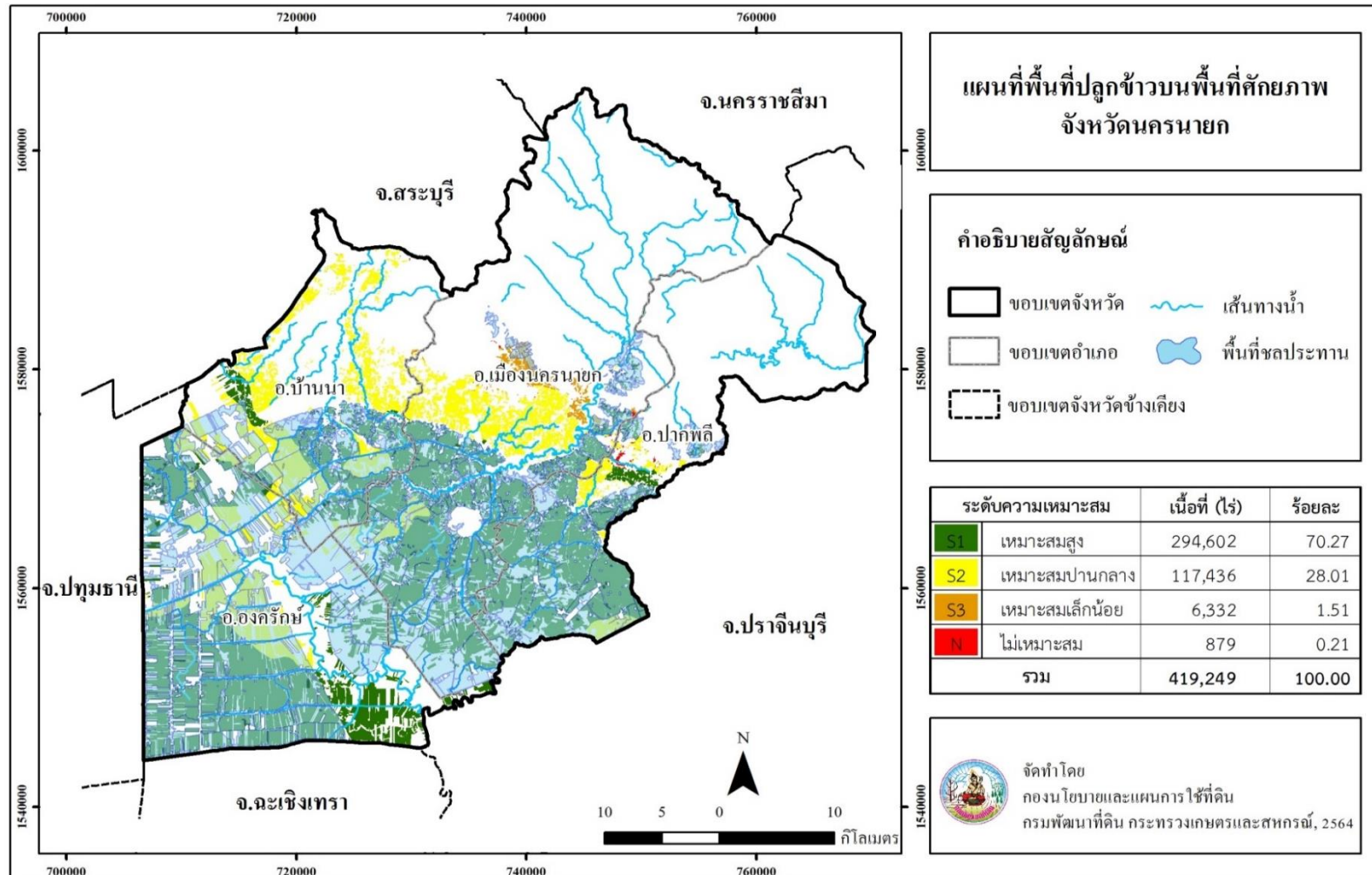
โรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อ และสหกรณ์การเกษตร	จำนวน (แห่ง)	โรงงานด้านเกษตร	จำนวน (แห่ง)
สหกรณ์การเกษตร	3	โรงงานด้านการเกษตรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	20
โรงงานผลิตอาหารสัตว์	5	โรงสีขนาดใหญ่	14
โรงงานแปรรูปไม้ยางพารา	5		
สหกรณ์นิคม	2		
<b>รวม</b>	<b>15</b>	<b>รวม</b>	<b>34</b>

ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th>, 2564

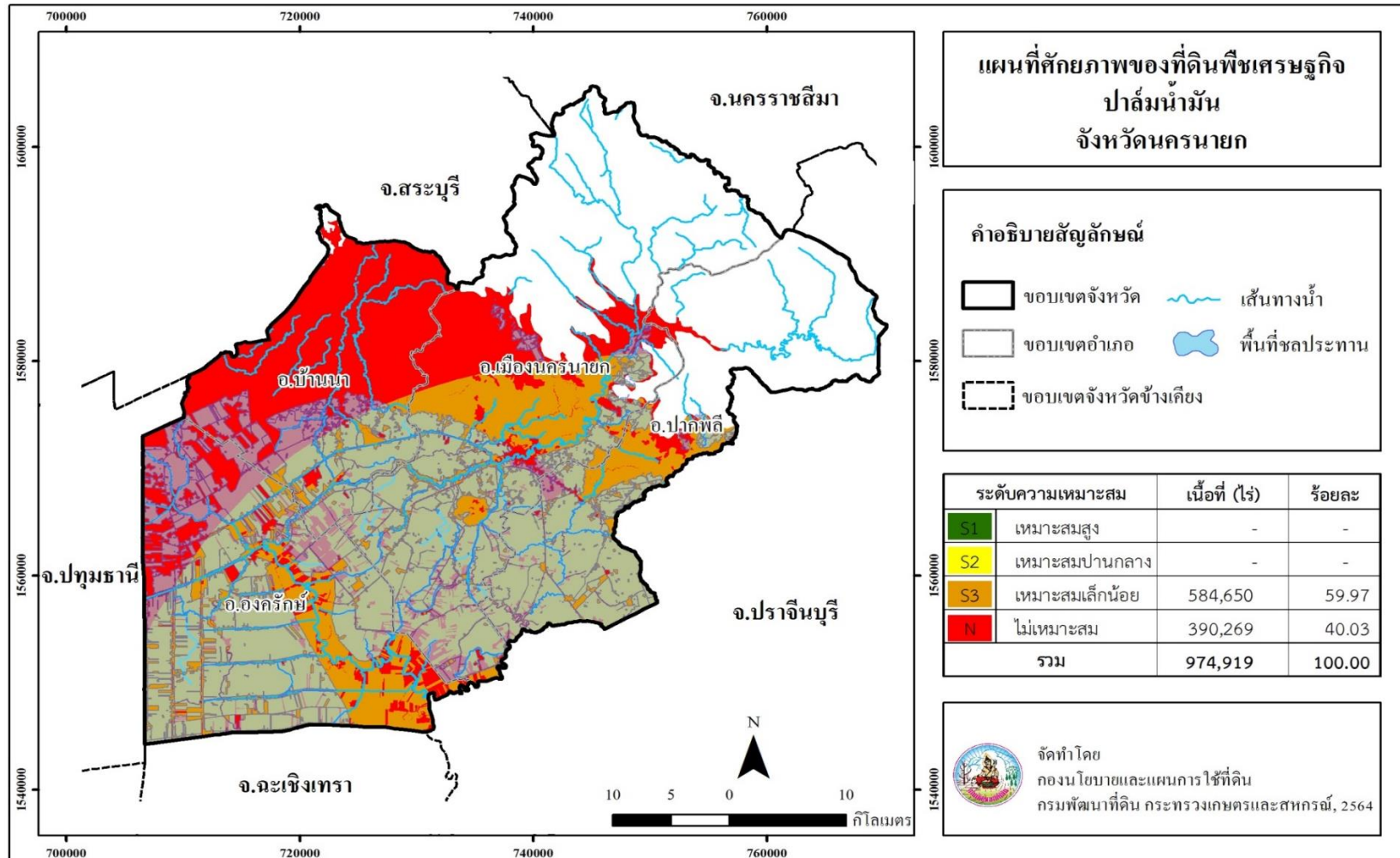


ภาพที่ 6 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจข้าว จังหวัดนครนายก

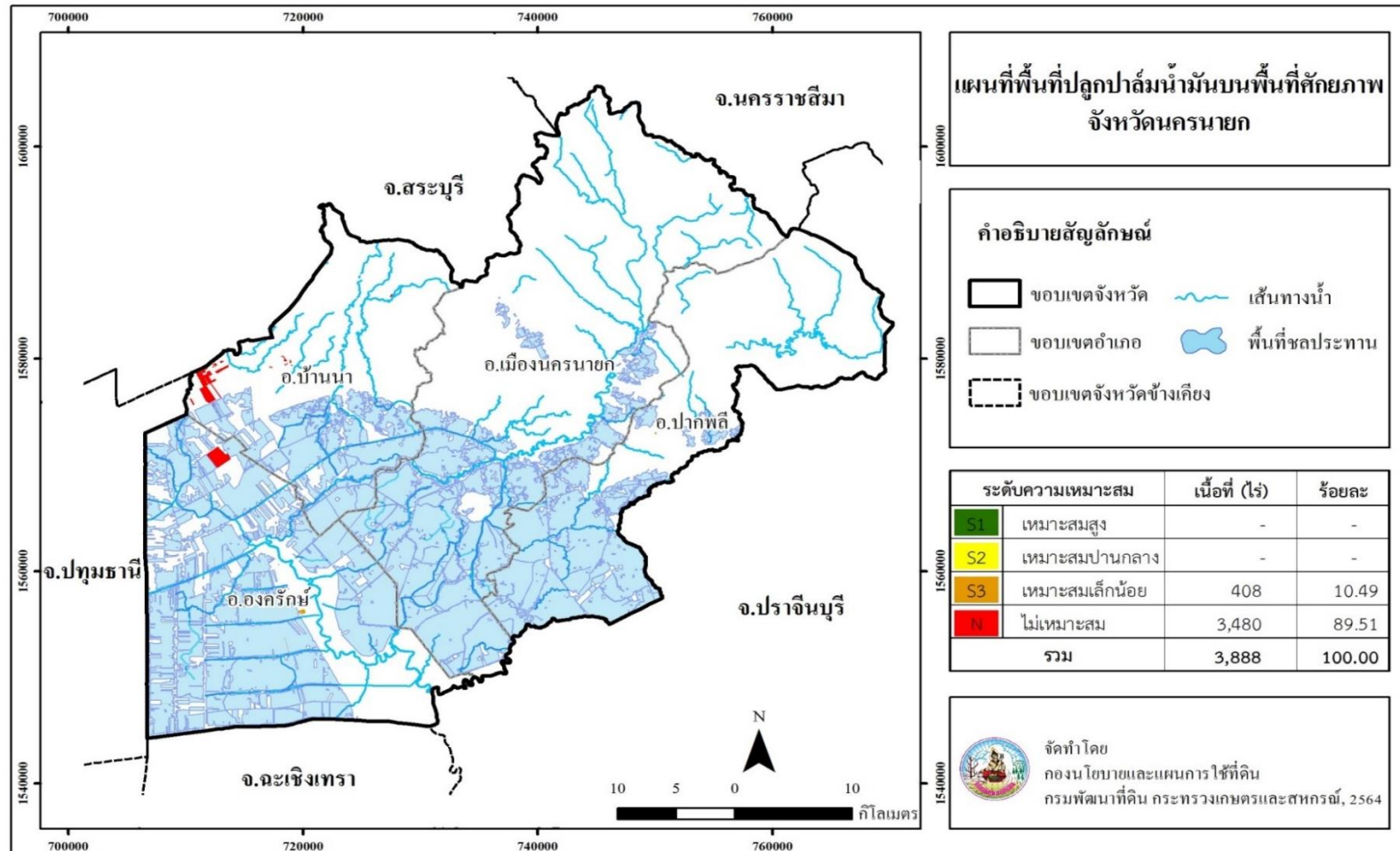




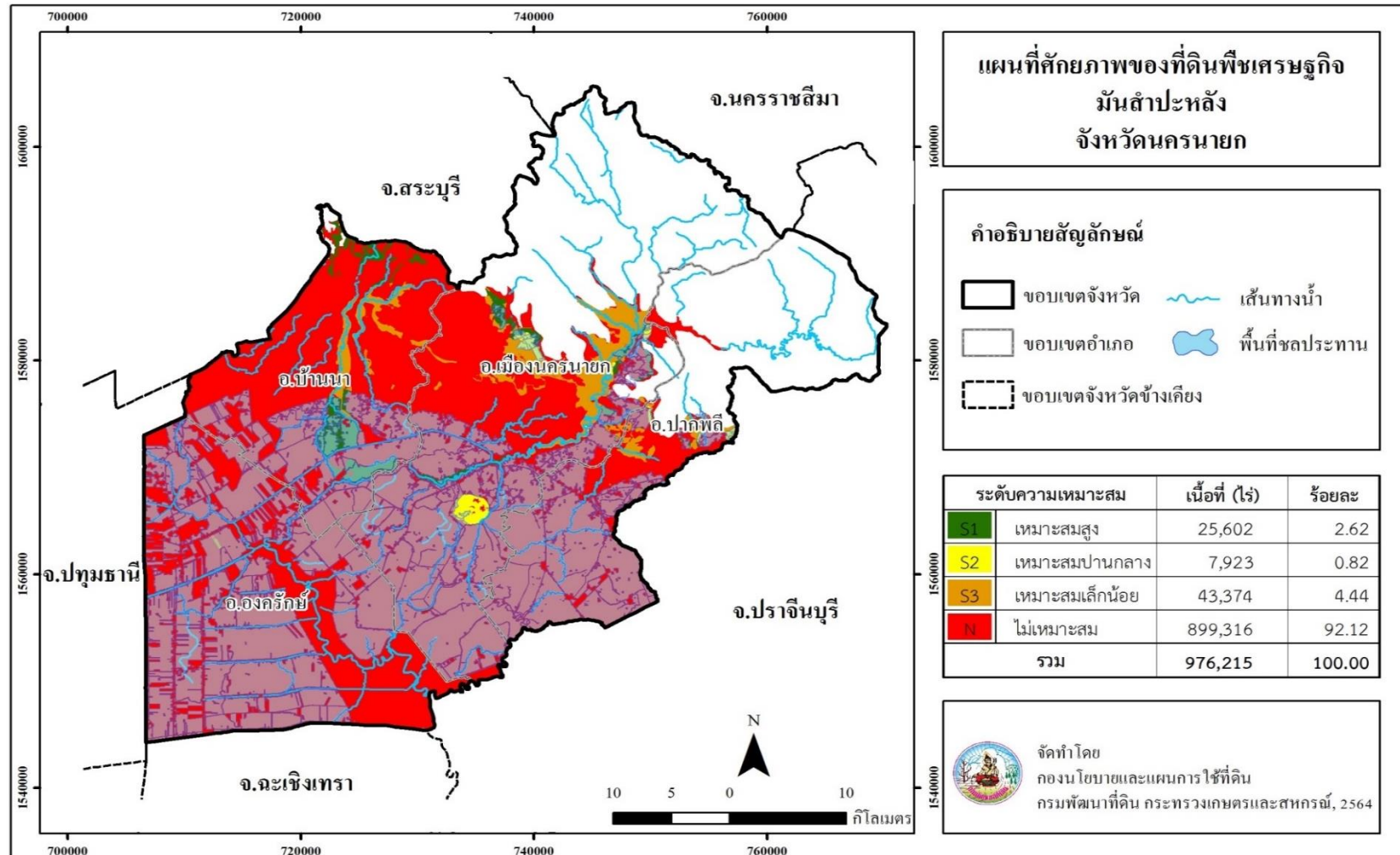
ภาพที่ 7 พื้นที่ปลูกข้าวบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดนครพนม



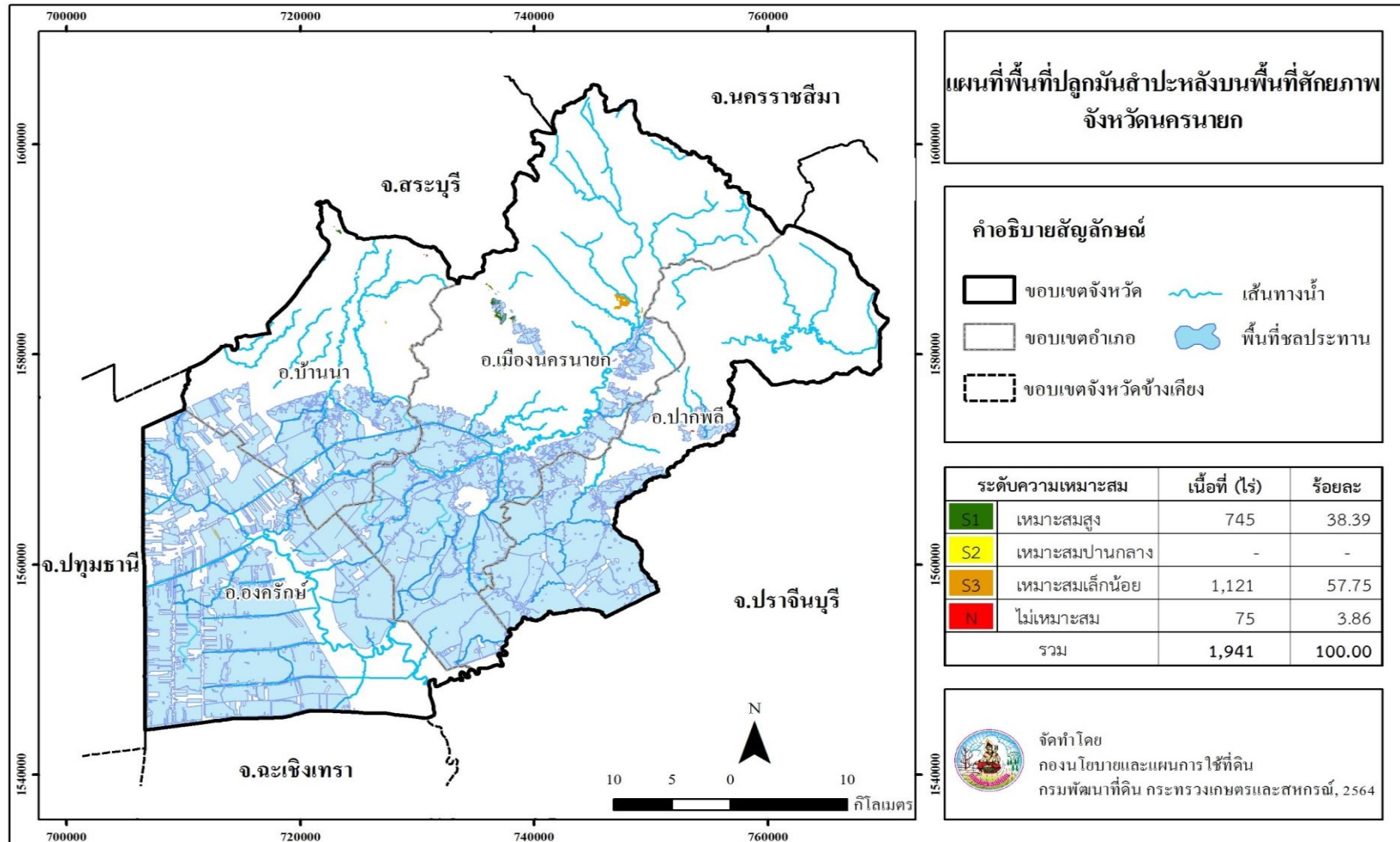
ภาพที่ 8 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมัน จังหวัดนครนายก



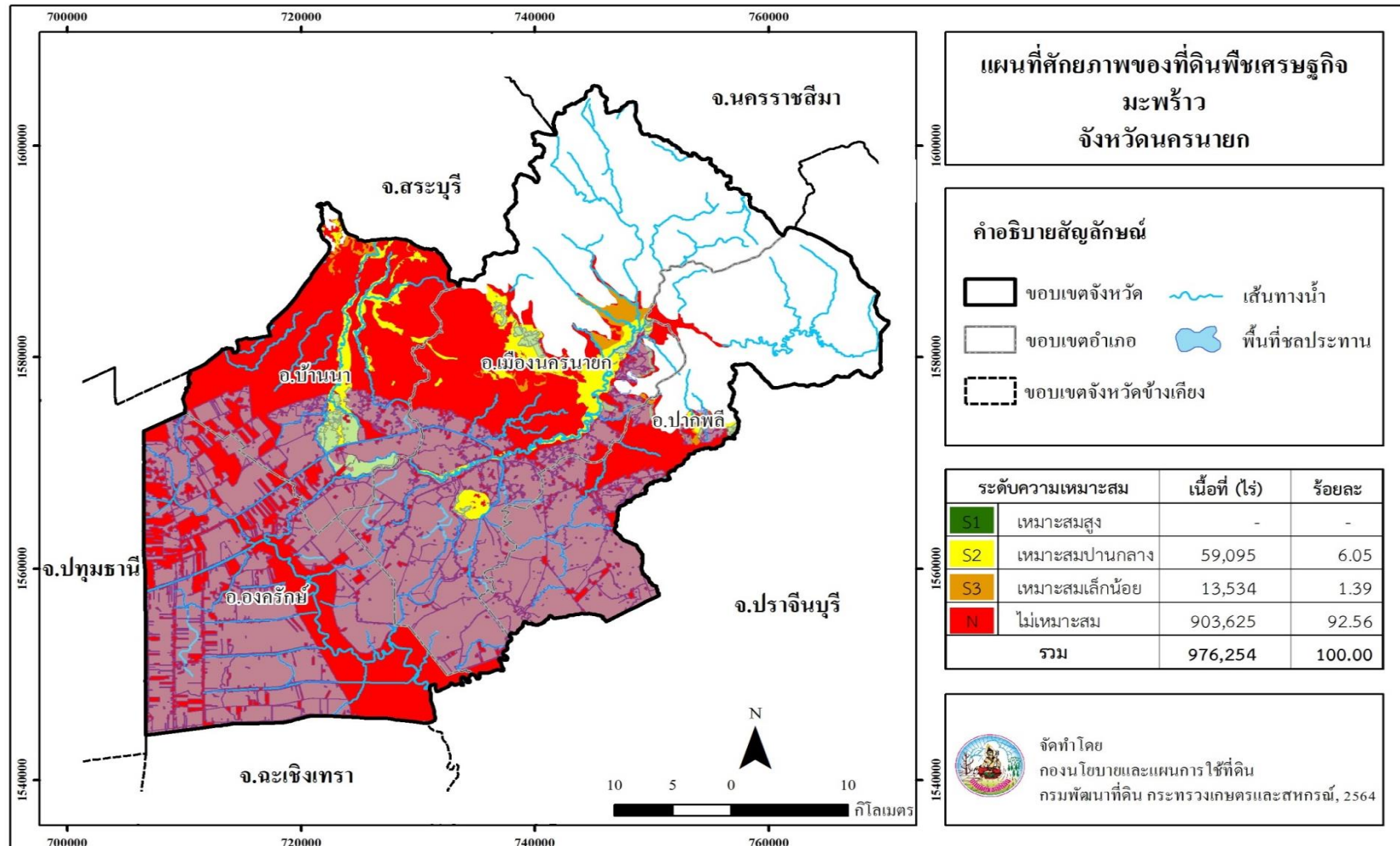
ภาพที่ 9 พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดนครนายก



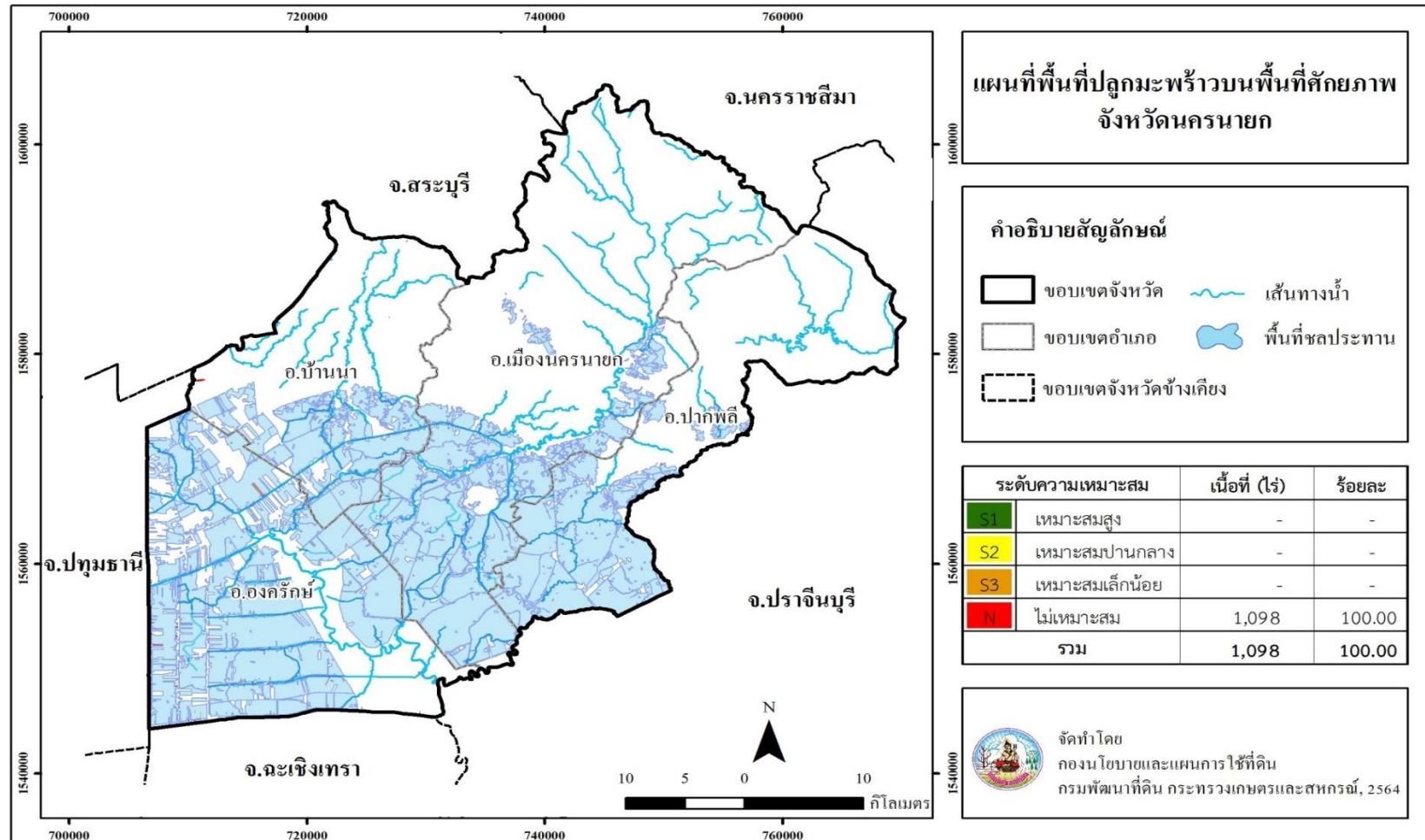
ภาพที่ 10 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจมันสำปะหลัง จังหวัดนครนายก



ภาพที่ 11 พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดนครนายก



ภาพที่ 12 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจมะพร้าว จังหวัดนครนายก



ภาพที่ 13 พื้นที่ปลูกมะพร้าวบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดนครนายก

**Land Development Department**  
2003/61 Phahonyothin Road.  
Lard Yao, Chatuchuk, Bangkok 10900  
**Call Center : 1760**  
**[www.idd.go.th](http://www.idd.go.th)**



DOWNLOAD